

Univerzita Karlova v Praze

Pedagogická fakulta

Katedra Pedagogiky

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Kouření a vztah žáků Hotelové školy Teplice k zákonu o zákazu kouření v
gastronomických provozech

Smoking and the attitude of the students of Secondary vocational hotel school
in Teplice to the law regarding smoking ban in gastronomy services

Václav Kulhánek

Vedoucí práce:
Studijní program:
Studijní obor:

Ing. Bc. Alena Váchová, Ph.D.
Specializace v pedagogice
Učitel praktického vyučování a odborného výcviku

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma Kouření a vztah žáků Hotelové školy Teplice k zákonu o zákazu kouření v gastronomických provozech vypracoval pod vedením vedoucího práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále prohlašuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Praha 13. 4. 2017

.....

podpis

PODĚKOVÁNÍ

Děkuji vedoucí bakalářské práce Ing. Bc. Aleně Váchové Ph.D. za podporu a cenné rady při zpracování mé bakalářské práce, které mi byly velkým přínosem. Dále děkuji mé rodině, která mě podporovala po celou dobu studia.

Obsah

Úvod	5
1. Historie a vývoj spotřeby tabáku	6
1.1 Historie kouření	6
1.2. Posuzování spotřebitelů tabáku v historii	6
1.3 Vývoj kouření v Čechách	7
1.4 Rostlina tabáku	8
1.5 Složení tabákového kouře.....	9
1.6 Propagace kouření	10
1.7 Kouření a zdraví	11
2. Legislativa o kouření v Československé a České republice.....	11
2.1 Zákony v letech 1918 - 1948	11
2.2 Zákony v letech 1948 - 1989	12
2.3 Zákony v letech 1990 - 2010	14
3. Návrh zákona o zákazu kouření v gastronomických provozech	21
4. Protikuřácké opatření v některých státech Evropské unie	22
5. Praktická část, dotazník a jeho vyhodnocení	24
5.1 Cíle práce.....	24
5.2 Metody výzkumu	24
5.3 Sběr dat.....	24
5.4 Shrnutí a porovnání dat z průzkumu.....	46
5.5 Vyhodnocení a shrnutí výsledků dotazníku	47
6.0 Závěr	49
7.0 Zdroje, použitá literatura:.....	51
8.0 Přílohy.....	55

Anotace

Bakalářská práce pojednává o vývoji kouření v Evropě v posledních pěti stech letech, jakým způsobem se užívání tabáku dostalo do Evropy a do Čech, jak se tabák konzumoval a jak se nahlíželo na uživatele tabákových výrobků. Zmiňuje druhy tabákových rostlin a popisuje, kde jsou pro ně vhodné podmínky k pěstování. Uvádí, jakým způsobem byl tabák propagován a zatracován. Shrnuje vývoj legislativních nařízení v moderních dějinách České republiky a popisuje vývoj a postup protikuřáckého zákona u nás i s porovnáním s ostatními evropskými státy.

V praktické části formou dotazníku zjišťuje, jakým způsobem se staví k problematice kouření v gastronomických provozech žáci Hotelové školy Teplice, kteří v následujících letech budou personálem, vlastníkem, ale i hostem ve všech typech gastronomických služeb a vyhodnocuje získaná data.

Annotation

This bachelor thesis deals with the development of smoking in Europe in last five hundred years, the way in which the use of tobacco got to Europe and to the Czech Republic, how was tobacco consumed and how others viewed users of tobacco products. This thesis mentions different kinds of tobacco plants and describes where are the suitable conditions for growing them. It also reports about ways of tobacco promotion and condemnation. It summarizes evolution and the procedure of anti-smoking law in our country in comparison with other European states.

In the practical part it finds out in a form of a questionnaire the way in which approaches the issue of smoking in catering operations by students of Hotelová school Teplice, who will become the staff, the owner and the guest in all types of catering services in the following years and evaluates given data.

Klíčová slova

Kouření, tabák, legislativa, zákon, zákaz kouření, gastronomický provoz.

Keywords

Smoking, tobacco, legislation, law, ban on smoking, catering operation.

Úvod

Gastronomie je můj obor, pohybuji se v tomto prostředí od střední školy v Liberci, kde jsem absolvoval maturitní obor číšník. Pracoval jsem v mnoha restauracích, barech, kavárnách a hotelech v Čechách, Rakousku a Německu. Byly to podniky různého zaměření a různých kategorií. Po zhruba dvaceti letech praxe jsem se rozhodl, že budu nadšení pro obor šířit i u začínajících zájemců o tento obor a nastoupil jsem jako učitel odborných předmětů na Hotelovou školu Teplice.

Téma bakalářské práce jsem si vybral z důvodu, že mě zajímá, jak se staví k této otázce mladá generace nových pracovníků, a jsem zvědav na reakce žáků z několika různých pohledů na tuto tematiku. Další otázkou je i to, jakým způsobem rozhodnou naši zákonodárci, protože diskuse o tomto tématu se vleče již velmi dlouho, došlo již k několika zásadním změnám v navrhovaném zákonu. Proti poslední variantě, která má platnost od 31. 5. 2017, dvacet senátorů podalo stížnost k Ústavnímu soudu.

Cílem teoretické části bakalářské práce je shrnout historii kouření a vývoj legislativy v moderních dějinách České republiky. Cílem praktické části je zjistit formou anonymního dotazníku zda různě staří žáci kouří a jaký mají názor na zákaz kouření v gastronomických provozech z pohledu zaměstnance, provozovatele, ale i hosta. Celkový počet respondentů činil 124 z několika ročníků oboru Hotelnictví a turismus.

1. Historie a vývoj spotřeby tabáku

1.1 Historie kouření

Není jasné, kdy a kdo začal s kouřením tabákových listů, ale bylo to pravděpodobně v civilizaci Mayů, kteří využívali kouření k náboženským rituálům už před několika tisíci lety. Kouření bylo hlavně záležitostí šamanů a náčelníků. Tabák byl pro náboženské rituály výjimečně vhodný: *Byl aromatický, a tím pádem vhodný jako kadidlo. V květu byl překrásný a stravoval jej plamen - očišťující oheň. Tajemně mizel do velké prázdnoty, v níž přebývali bohové a duchové zesnulých, jimž tabákový dech připadal sladký* (Zhou, 2006, str. 32). Mayové kouřili nejen doutníky, ale i předchůdce našich cigaret – tabákovou náplň zabalenou do kukuřičných listů, tato metoda se v Mezoamerice používá dodnes (Zhou, 2006).

Dýmky byly záležitostí Severní Ameriky. Tabákové listy se nejen kouřily, ale i žvýkaly. Dokud nebyl objeven před zhruba pěti sty lety americký kontinent, tak byla Evropa absolutně nekuřácká. Netrvalo ale ani sto let a tabák se začal v Evropě pěstovat, kouřit a šňupat. Tabákové semeno bylo přivezeno z Ameriky do Španělska roku 1518 (Čapek, 1947).

Velkou zásluhu na rozšíření tabáku v Evropě měl Jean Nicot, který přivezl tabák z Portugalska na francouzský královský dvůr. Byla podle něj pojmenována rostlina tabáku *Nicotiana tabacum* a v devatenáctém století i chemická látka nikotin. Velký rozvoj kouření nastal v devatenáctém století díky vynálezu stroje na výrobu cigaret, čímž se kouření rozšířilo, protože již nebylo třeba balit cigarety ručně, kouřit dýmku nebo tabák šňupat. Jednalo se také o vyhledávaný elegantní doplněk (Bati, 2004).

1.2. Posuzování spotřebitelů tabáku v historii

Pravděpodobně první kuřák v Evropě, Kolumbův lodník Rodrigo de Jerez byl obžalován jako čaroděj, který má styky s ďáblem. Hrozilo mu upálení, ale na přímlovu Kolumba u krále byl vsazen na deset let do vězení. Přes všechna pronásledování se kouření tabáku velmi rozmáhalo, především proto, že tabáku byly připisovány nadpřirozené léčivé účinky (Novák, 1980).

Naopak o několik let později věhlasný lékař ze Sevilly roku 1571 starému světu vyjmenoval schopnosti a sílu tabáku: *Dokáže léčit churavost a z těla d'ábla vyháni* (Zhou, 2006, str. 76). Lidé v něm spatřovali i prostředek k léčbě syfilidy, taktéž

dovezené z amerického světadílu. V následujících desetiletích se ale našlo několik panovníků, kteří kouření zakazovali. Moskevský patriarcha v roce 1634 zakázal prodej tabáku a muže i ženy přistižené při kouření, odsuzoval k rozříznutí nosních dírek či k bičování. Urban VII. roku 1642 zakázal kouření papežskou bulou, protože: *Osoby obého pohlaví, a to i duchovní a kněží, neupustily během sloužení mše od zvyku přijímat tabák ústy nebo nosem.* (Zhou, 2006, str. 79). Časem si ale církev vytvořila monopol na distribuci tabáku, který jí přinášel nezanedbatelné zisky, takže ve sférách svého vlivu zakázala šíření protikuřácké literatury. Ale ani veškeré zákazy, za jejichž porušení hrozily majetkové nebo i tělesné újmy lidem od kouření neodradily. Když vládci zjistili, že kouření nedokážou potlačit, rozhodli se je kontrolovat a vydělávat na konzumaci tabáku s pomocí státních monopolů formou daní, cel a poplatků. Ke konci 19. století se kouření už stalo opravdu velkým byznysem. Postupně také začaly cigarety dominovat, v roce 1900 byly ve Spojeném království vykouřeny čtyři pětiny tabáku ve formě doutníků, v roce 1950 to už byly čtyři pětiny v cigaretách (Zhou, 2006).

1.3 Vývoj kouření v Čechách

Tabák do Čech byl dovezen ve druhé polovině 16. století, což lze doložit dopisem pána z Proskova z roku 1598, ve kterém zasílá semena tabáku saskému kurfiřtu Augustovi. Ovšem v té době byl využíván spíše jako rostlina lékařská. K částečnému rozšíření konzumace tabáku došlo před třicetiletou válkou. Musíme ale rozdělit šňupání a kouření tabáku, protože to se do Čech dostalo různými cestami: šňupání k nám přišlo z Portugalska a Španělska přes Francii, kdežto kouření z Anglie přes Holandsko a Německo. K největšímu rozmachu užívání tabáku došlo, ale až po ukončení třicetileté války v druhé polovině 17. století, kdy se spotřeba ustálila na určité konstantní hladině ve spotřebovaném množství na jednoho obyvatele, tzn., že v té době bylo dosaženo určitého maxima, které se v dalších desetiletích a stoletích výrazně neměnilo, jen klesalo a stoupalo dle ceny tabáku a společenských poměrů v zemi. Šňupání tabáku bylo rozšířeno hlavně do 18. století, v 19. už převládalo kouření, a co se u nás téměř vůbec neujalo, bylo žvýkání tabáku (Zhou, 2006).

První zákaz kouření v Čechách vydal český sněm již 20. února 1657, který se ale tak jako v jiných zemích minul účinkem a v roce 1664 byl zrušen (v Turecku a Rusku nezabraly ani tresty smrti, v jiných zemích peněžité tresty či církevní kletby). Ve stejném roce byl tabák u nás poprvé zatížen daní a clem, a to poměrně vysokým, 1 až 2 zloté na český cent, podle druhu domácího či dovezeného. Výtky na nový zvyk

kouření zněly dále i z kazatelen. Roku 1673 Jiří Vlach v Polici nad Metují napomínal členy bratrstva bolestné Panny Marie, že při bohoslužbách smrdí tabákem. Další zákazy a tresty přišly v 18. století, ty se netýkaly pouze užívání, ale hlavně pěstování a zpracování tabáku, protože již tenkrát šlo o velmi výnosný státní obchod a zdroj financí. Tabák se mohl pěstovat jen na základě licence a prodávat jen monopolu obchodníků za velmi nízkou cenu. Po velkém množství úředních nařízení jak tabák v Čechách pěstovat, zpracovávat a prodávat, bylo pěstování oficiálně ukončeno v 1806. Nicméně spotřeba tabáku se neměnila, jen došlo ke změně způsobu konzumace. V 19. století se rozšířilo kouření cigaret, klesá šňupání, které na začátku 20. století téměř vymizelo, uvedená spotřeba šňupacího tabáku na počátku 20. století byla 4g na osobu a rok oproti 1,34kg tabáku ke kouření (Čapek, 1947).

1.4 Rostlina tabáku

Podmínky vhodné pro pěstování tabáku jsou zhruba mezi 40 stupni severní a jižní šířky. Tabák se pěstuje ve více než 30 státech, například Brazílie, Argentina, Řecko, Čína, Itálie, Mosambik, Tanzanie, Španělsko, Turecko a USA. Tabák bychom mohli rozdělit i dle toho, zda se z něj budou vyrábět cigarety či doutníky. Na výrobu cigaret jsou nejpoužívanější typy tabáku Virginia (neboli tabák „sušený teplým vzduchem“), burley a orientální tabák. Virginia se označuje jako světlý tabák, protože během sušení, které probíhá ve vyhřívaných sušárnách, získá nažloutlou barvu. Tabák na výrobu cigaret se suší jeden týden. Tabák Virginia má lehké, jasné aroma a chuť. Druh tabáku burley má barvu hnědou. Suší se přímo na vzduchu, bez umělého vyhřívání dva až tři měsíce. Během této doby přijde o většinu přírodního cukru a získá chuť připomínající doutníky. Nejvíce aromatický je orientální tabák. Liší se i velikostí listů, které má na rozdíl od výše uvedených velmi malé (Philip Morris International, 2016).

Na výrobu doutníků se používá druh tabáku Virginia, ale sklízí se postupně, ručně a také se rozděluje podle použití listů do třech základních částí doutníku: doutníková vložka, vázací list a krycí list. Rostlina tabáku se rozděluje také na tři části: vrchní, tzv. corona, střední a spodní. Rostliny určené hlavně pro sklizeň krycích listů, známých jako Corojos mají zvláštní péči, pěstují se výhradně pod mušelínovými plachtami upevněnými na dřevěných tyčích, někdy pracovníci jednotlivé listy během dne opakovaně zakrývají a odkrývají mušelínem na ochranu před slunečním zářením, protože kvalita a cena doutníku se absolutně odvíjí od kvality krycího listu (Bati, 2004).

1.5 Složení tabákového kouře

V cigaretovém kouři bylo definováno více jak 4.000 chemických substancí. Vyjmenuji několik z nich, které mají velký vliv na lidské zdraví nebo na vznik závislosti a uvedu jejich stručnou charakteristiku:

Methanol se nachází v listech tabákovníku, odpařuje se z nich a je jednou z nejběžnějších těkavých organických látek. Další typy alkoholů vznikají při fermentaci tabáku. Zdrojem methanolu v kouři je spalovací proces, stejně jako v případě izoprenu, který také patří mezi typické karcinogeny v tabákovém kouři.

Toluen je látka obsažená v cigaretovém dehtu. Má dráždivé účinky na oči a dýchací cesty.

2,5-dimethylfuran je látka, která je typická pro tabákový kouř a slouží jako ukazatel přítomnosti tabákového kouře ve vzduchu. Vzniká oxidací sacharidů. Cukry jsou přidávány do tabáku jako zdroj karamelové vůně, která zlepšuje chuť tabáku a neutralizuje jeho hořký zápach.

Furfural je další látka obsažena v ovoci, zelenině a ve víně, do kterého se dostává ze dřeva sudů ve kterých zraje. Vzniká spalováním sacharidů v listech tabáku stejně jako karcinogenní formaldehyd a aceton.

Acetaldehyd se vyskytuje v kávě a v ovoci. Je významnou složkou tabákového kouře a má pravděpodobně synergický efekt k účinkům nikotinu.

Dalšími látkami jsou sloučeniny amoniaku, které jsou záměrně přidávány do tabáku, aby alkalizovaly cigaretový kouř, což způsobí snadnější vstřebávání nikotinu.

Kyanovodík je vysoce toxický a je opět charakteristickou složkou cigaretového kouře.

Biogenní dimethylamin, který není sám o sobě toxický, ale reakcí s oxidy dusíku mohou pravděpodobně vznikat z aminů příslušné nitrosaminy, které karcinogenní již jsou.

Oxid uhelnatý vzniká nedokonalým spalováním látek obsažených v tabáku a také v cigaretovém papírku. Jedná se o jedovatou sloučeninu silně se vážající na hemoglobin a má také velmi negativní vliv na kardiovaskulární systém.

Benzen je typický karcinogen, způsobuje leukémii, rakovinu plic, poškozuje imunitní systém a centrální nervovou soustavu. Vzniká také při spalování uhlíkatých látek.

Návykovou látkou obsaženou v tabáku je nikotin. Nikotin zlepšuje koordinaci, pracovní paměť, pozornost a dlouhodobé vizuální vnímání. Příjemné pocity, které se při kouření dostavují, jsou způsobeny především zvýšením krevního tlaku, zrychlením srdečního tepu a sekrecí hormonů jako endorfin a MSH (melanocyt-stimulating hormone). Nikotin také uvolňuje glykogen, čímž zvyšuje hladinu cukru v krvi.

Dalšími látkami, které vznikají během spalování tabáku, jsou methan, acetylen, ethylen, ethan a lze je detekovat běžně ve spalínách řady materiálů (Pazdera a kol., 2011).

1.6 Propagace kouření

James Buchanan Duke utratil v roce 1889 za celosvětovou reklamu na své cigarety 800.000 dolarů. Bylo to více, než do té doby utratil kdokoli jiný, kdo se snažil vyvolat kuřáckou vášeň. Z kouření se měla stát móda dostupná všude. Reklama začala využívat obrovského množství levných novin a časopisů, veřejných plakátů a billboardů. V letech 1870 až 1884 vycházela v Londýně periodická publikace Cope's Tobacco Plant, která byla zaměřena na všechny formy kuřáckých potěšení. Bylo ale zajímavé, že se nejednalo jen o časopis zasvěcený kouření tabáku, ale vycházely zde i články o kouření opia a hašiše. Reklamní ilustrace se staly prostorem pro fantazii, dodávaly kouření status síly, jasně spojily kouření s potěšením a touhou. Reklama se také zaměřila na ženy a děti, aby z nich vytvořila nové potencionální konzumenty. Firma Lucky Strike ve třicátých letech 20. století během tří let zvýšila svůj obrát díky aktivní reklamě zaměřené i na ženy, ze 13,7 miliardy na 43,2 miliardy dolarů ročně. Běžné slogany, které výrobci cigaret používali, zněly: cigareta uklidňuje nervy, napomáhá zažívání, podporuje zdravou výživu, je nejlepším přítelem ... Reklamy naznačovaly, že cigarety nabízejí zvláštní odpočinek od tempa moderního života. Jedna reklama radila: *Vyrobte si vlastní kouřovou clonu Camel! Na základě jasných důkazů prohlašujeme, že chladivý oblak kouře Camel je prakticky dokonalou ochrannou kouřovou clonou. Vně kouzelného kruhu jeho jemných vůní kolují problémy, starosti a rozličné nesnáze. Uvnitř najdete jen mír, potěšení a spokojenost* (Zhou, 2006, str. 382). Když tabákové reklamy lákaly na vynikající chuť své značky, naznačovaly mnohem více než jen zkušenosti jednotlivce jako kuřáka: nezakrytě naznačovaly, že kuřáci jejich produktu mají lepší vkus. Marketing jednak reagoval na vývoj módy a vkusu a jednak tyto fenomény sám vytvářel. Na začátku 21. století je reklama na tabákové výrobky omezena a objevují se první antireklamy na kouření (Zhou, 2006).

1.7 Kouření a zdraví

Tabák byl sice vnímán jako nezdravý, ale až na koncilu v Oxfordu v 17. století při prohlídkách zčernalých mozků a vnitřností bylo dokázáno, že kouření škodí zdraví. Později John Hill v roce 1761 poprvé spojil kouření s rakovinou nosních dutin. Teprve ale až v polovině 19. století zahájili vědci studie, které daly rakovinu ústní dutiny do souvislosti s kouřením dýmky. Na počátku 20. století již bylo poměrně jasné, že kouření má spojitost s buněčnými změnami. Ale teprve až po druhé světové válce Richard Doll provedl studie, ve kterých přesvědčil americké i britské autority z oblasti zdravotnictví, že kouření všech látek bez rozdílu je zdraví škodlivé. *Dalším mezníkem vědomostí o škodlivosti kouření byl rok 1964, kdy hlavní lékař Spojených států amerických vydal Surgeon General's Report on Smoking and Health, kde bylo poprvé shrnuto stanovisko lékařů a badatelů ze všech do té doby známých prací a kdy byl učiněn závěr: Kouření cigaret je zdraví škodlivý návyk tak závažný, že si vyžaduje přiměřenou zdravotnickou protiakci.* (Novák, 1980, str. 28). O několik let později formulovala podobně své stanovisko ke kouření Světová zdravotnická organizace a vyzvala členské státy, aby provedly účinná opatření směřující k omezování kuřáctví (Novák, 1980).

V roce 2000 už na světě kouřila 1,1 miliardy lidí, kouřilo třikrát více mužů než žen. A Světová zdravotnická organizace usilovala o protikuřáckou smlouvu. Spustila se tak protikuřácká kampaň, která běží dodnes (Zhou, 2006).

2. Legislativa o kouření v Československé a České republice

2.1 Zákony v letech 1918 - 1948

První zákony po vzniku Československé republiky ve sbírce zákonů a nařízení státu československého pojednávající o tabáku a tabákových výrobcích se netýkaly přímo kouření, ale dovozu, výše cla a dalších poplatků, rušení některých říšských zákonů a pěstování tabáku na našem území.

Byl to zákon číslo 294 ze dne 27. května 1919, jímž se mění licenční poplatek z dovezeného tabáku a tabákových tovarů, který ukládal zaplatit dovozcům kromě běžného cla ještě licenční poplatek ve výši 225.- Kč za 1 kg čisté váhy doutníků, 150.- Kč za 1 kg cigaret a 75.- Kč za jiné tabákové tovary a suroviny. Ten byl v roce 1920 nahrazen zákonem číslo 74 a sjednocoval licenční poplatek na 400.- Kč za 1 kg čisté váhy jakýchkoli tabákových produktů. V roce 1921 vešlo v platnost nařízení vlády číslo

328 o uvolnění prodeje tabáku, které rušilo omezení prodeje tabáku Říšským zákonem číslo 145 z dubna 1918 o úpravě dodávání tabáku kuřákům. Ten zakazoval prodej tabáku ženám, mužům, kteří byli mladší 17 let a aktivním zástupcům vojska, válečného námořnictva, rakouské a uherské zeměbrany, rakouské a uherské domobrany a dobrovolných formací, členů vysloužileckých spolků, všech aktivních osob mužstva spojeneckých armád, mužstvu četnictva, finanční stráže, policejní stráže a strážního sboru pro civilní soudy. Další zákon o zásobování obyvatelstva tabákovými výrobky ze sbírky zákonů a nařízení Protektorátu Čechy a Morava číslo 342 z roku 1941, zmocňoval ministerstvo financí k určování pravidel prodeje, stanovování druhů tabákových výrobků, spotřebního množství a způsobu odběru, určování okruhu spotřebitelů oprávněných k odběru a dohlížení nad dodržováním těchto pravidel (Zákon č. 294/1919 sb.).

Další kapitolou byla možnost pěstování tabáku na území České republiky, které omezovala vyhláška ministerstva zemědělství z roku 1941 číslo 203, která upravuje pěstování tabáku na území Protektorátu Čechy a Morava, ta umožňovala pěstovat tabák pouze zemědělcům, kteří měli povolení na jeho pěstování a zakazovala pěstovat rostliny *Nicotiana tabacum* a *Nicotiana rustica* pro vlastní spotřebu nebo i pro okrasné účely. Tato vyhláška byla změněna roku 1944 a umožňovala pěstovat bez povolení maximálně 25 rostlin tabáku pro vlastní spotřebu na pozemcích, které nemohly být zemědělsky nebo jiným způsobem národohospodářsky využity. Na něj navazovalo vládní nařízení z roku 1947 o rozvržení úkolů, vyplývajících z dvouletého hospodářského plánu, na zemědělské podniky a na chovatele skotu, prasat a slepic v hospodářském roce 1947/1948, které upravovalo výměru zemědělské půdy určené i pro pěstování tabáku (Vyhláška č. 203/1941 Sb.).

2.2 Zákony v letech 1948 - 1989

S výrobou a spotřebou tabáku počítaly ve své legislativní části i pětiletky Komunistické strany Československa. Zákon číslo 241 ze dne 27. října 1948 o prvním pětiletém hospodářském plánu rozvoje Československé socialistické republiky, uváděl v části o rozvoji průmyslu a řemesla, že během let 1948 až 1953 se vyrobí 11,7 miliardy cigaret, 60 miliónů doutníků a 3700 tun dýmkového tabáku v celkové hodnotě 12,8 miliardy Kčs. V pětiletém plánu byla navržena tato produkce tabákových výrobků, ale žádný zákon, vyhláška nebo předpis se ještě nezabýval jakýmkoli omezením prodeje, spotřeby, nebo jen vyhrazením určitých prostor, které by byly nekuřácké. V praxi to

znamenal, že kouření bylo v té době povoleno naprosto všude, výjimkou nebyly ani nemocnice, nádraží, či školy, kde se sice netolerovalo kouření žáků a studentů, ale pedagogičtí pracovníci běžně kouřili ve sborovnách a na území patřící ke škole (Zákon č. 241/1948 sb.).

Teprve až v roce 1989 byl schválen zákon číslo 37 který se zabýval ochranou před alkoholismem a jinými toxikomaniemi. V něm bylo kouření poprvé v Československé socialistické republice zařazeno mezi toxikomani a tento zákon označoval kouření a pobyt v zakouřených prostorách jako zdraví škodlivý. Konkrétně označil alkoholismus a jiné toxikomanie včetně kouření mezi negativní jevy, které způsobují velké společenské škody, hlavně poškozováním zdraví občanů. Byl to první zákon u nás, který takto pojmenoval problematiku kouření a částečně ho začal i omezovat. Objevilo se v něm také konstatování, že kouření škodí nejen uživatelům tabáku, ale že je škodlivé i nekuřákům, kteří jsou vystaveni jeho účinkům. Způsob ochrany před těmito nežádoucími vlivy měl několik směrů. První byla výchova, ta se zabývala popisováním škodlivosti užívání tabákových výrobků všem občanům, ale samozřejmě i vzděláváním dětí a mládeže ve školách a zdůrazňováním zásad zdravého způsobu života. Druhý směr byl restriktivní a byl v něm poprvé v ČSSR omezen prodej tabákových výrobků osobám mladším 18ti let a zároveň zakázáno kouření na určitých vybraných místech. Mezi ně patřily prostředky železniční dopravy, ovšem v té době ještě měly výjimku vyhrazené vozy pro kuřáky, kterých se tento zákon netýkal. Obecně bylo kouření zakázáno ve všech dalších typech hromadné dopravy a také v uzavřených prostorách pro cestující. Dále bylo zakázáno kouření při práci, ale jen pokud by během kouření došlo k bezprostřednímu ohrožení života, zdraví nebo majetku a kdyby byly vystaveni účinkům kouření nekuřáci. Plošně se zákaz také týkal škol, zdravotních, kulturních a sportovních zařízení, ale i zde byla výjimka prostor vyhrazených pro kuřáky. Poslední část, která se věnovala omezení kouření, byly prostory společného stravování, kam patří také většina gastronomických podniků. Zde byl zákaz také jen částečný, vymezoval jen podniky, které neměly oddělené prostory pro kuřáky a nekuřáky, a zákaz platil pouze během podávání snídaní, obědů a večeří (Zákon č. 37/1989 sb.).

Tento zákon ale také umožňoval obcím vytvořit si vlastní pravidla při pořádání společenských akcí, která se týkala času a místa kde bylo možné kouřit a prodávat tabákové výrobky. Čímž se vlastně vytvořil prostor, kterým se dala všechna omezení obejít (Zákon č. 37/1989 sb.).

2.3 Zákony v letech 1990 - 2010

Zákon číslo 200 z roku 1990 o přestupcích postihuje prodej tabákových výrobků osobám mladším 18 let a zakazuje prodej v zařízení nebo na akcích určených osobám mladším 18 let (Zákon č. 200/1990 sb.).

V zákoně číslo 40 z roku 1995 o regulaci reklamy došlo k prvnímu zpřísnění podmínek na propagaci tabákových výrobků a kouření, čímž jsme přijali opatření z předpisů Evropské unie, i když jsme ještě nebyli jejími členy. Tento zákon rozpracovává propagaci tabákových výrobků a kouření velmi podrobně. V první části se reklama na tabákové výrobky obecně zakazuje, stejně jako sponzorování, jehož účelem by byla reklama na tabákové výrobky. Ve druhé části se uvádějí možnosti, kde a jak může reklama probíhat. Konkrétně jsou zde vyjmenované možnosti, jaké způsoby propagace jsou zakázány. Patří do nich obchodní sdělení, jehož účelem by byla propagace tabákového výrobku, zároveň i distribuce těchto výrobků zdarma. Zároveň je zakázána i nepřímá reklama, to znamená taková, která se nezmiňuje přímo o tabákovém výrobku, ale využívá emblém, ochrannou známku nebo nějaký jeho charakteristický rys. Výrobci a prodejci mohli používat reklamu v periodickém tisku, letácích, na motoristických soutěžích, ve specializovaných prodejnách a v prodejnách se širokým sortimentem, kde mohla být tato reklama pouze v části, kde se tyto výrobky nabízely. Ale všude tato reklama musela obsahovat předepsané varování: „Ministerstvo zdravotnictví varuje: kouření způsobuje rakovinu“, a to v rozsahu nejméně 20 % reklamního sdělení. U písemné reklamy musel být text varování uveden na bílém podkladu uspořádaném podél spodního okraje reklamní plochy v rozsahu nejméně 20 % této plochy. Text byl vytištěn černým velkým tučným písmem tak, aby dosáhl celkovou výšku nejméně 80 % výšky bílého podkladu. Reklama šířená audiovizuálním způsobem musela obsahovat titulky se stejným varováním. Další omezení se týkalo obsahu reklamního sdělení. Reklama nesměla cílit na osoby mladší 18 let, nesměla zobrazovat akce, na kterých tato věková skupina běžně dominuje, a také nesměla nabádat ke kouření a to nejen slovně, ale i například tím, že by zobrazovala scény s lidmi, kteří kouří nebo jen scény s otevřenými krabičkami cigaret a jiných tabákových výrobků (Zákon č. 40/1995 sb.).

V zákoně číslo 110 z roku 1997 o potravinách a tabákových výrobcích byla uvedena povinnost označovat tabákové výrobky množstvím škodlivých látek, které obsahovaly. Tento zákon zapracovával příslušné předpisy Evropské unie a upravoval v návaznosti na přímo použitelné předpisy Evropské unie povinnosti provozovatele potravinářského

podniku a podnikatele, který vyrábí nebo uvádí do oběhu tabákové výrobky a udával jim pravidla o označování tabákových výrobků. Na každém balení museli uvádět název obchodní firmy, sídlo výrobce nebo prodávajícího, ale i jeho jméno a příjmení. Dále druh tabákového výrobku určeného právním předpisem, počet kusů v balení nebo obecně jeho množství, číslem šarže, aby bylo možno zpětně určit dobu a místo výroby (Zákon č. 110/1997 sb.).

Zákon číslo 231 ze dne 17. května 2001 o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů upravuje povinnosti provozovatelů vysílání při vysílání obchodních sdělení: Provozovatelé vysílání nesmějí zařazovat do vysílání obchodní sdělení týkající se cigaret nebo jiných tabákových výrobků, zároveň upravuje povinnosti provozovatelů vysílání při vysílání sponzorovaných rozhlasových nebo televizních programů a pořadů, že rozhlasové nebo televizní programy a pořady nesmějí být sponzorovány osobami, jejichž hlavním předmětem činnosti je výroba nebo prodej cigaret nebo jiných tabákových výrobků. A zároveň v povinnostech provozovatelů televizního vysílání při umístění produktu uvádí, že pořady nesmějí obsahovat umístění produktu, pokud se jedná o cigarety nebo jiné tabákové výrobky, nebo umístění produktu osob, jejichž hlavním předmětem činnosti je výroba nebo prodej cigaret nebo jiných tabákových výrobků. V tomto zákoně také došlo ke změně výše uvedeného zákona o regulaci reklamy zákona číslo 40/1995 Sb., o regulaci reklamy a o změně a doplnění zákona číslo 468/1991 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání, ve znění pozdějších předpisů se mění takto: Reklama na tabák a tabákové výrobky se v televizním a rozhlasovém vysílání zakazuje (Zákon č. 231/2001 sb.).

K označování tabákových výrobků varováním došlo až vyhláškou 344 ze dne 30. září 2003, kterou se stanoví požadavky na tabákové výrobky:

Varování na obalech tabákových výrobků určených ke kouření

(1) U tabákových výrobků určených ke kouření musí být na obalech pro spotřebitele uvedeno jedno obecné varování (odstavec 2) a jedno dodatečné varování (odstavec 3).

(2) Obecné varování zní:

a) "Kouření může zabít", nebo

b) "Kouření vážně škodí Vám i lidem ve Vašem okolí";

varování uvedená v písmenu a) nebo b) se obměňují tak, aby byl zaručen jejich pravidelný výskyt.

(3) Dodatečné varování zní:

- a) "Kuřáci umírají předčasně",
- b) "Kouření ucpává tepny a způsobuje infarkt a mrtvici",
- c) "Kouření způsobuje smrtelnou rakovinu plic",
- d) "Kouření v těhotenství škodí zdraví Vašeho dítěte",
- e) "Chraňte děti: nenuťte je vdechovat Váš kouř",
- f) "Váš lékař nebo lékárník Vám může pomoci přestat s kouřením",
- g) "Kouření je vysoce návykové, nezačínejte s ním",
- h) "Přestat kouřit znamená snížit riziko vzniku smrtelných onemocnění srdce a plic",
- i) "Kouření může způsobit pomalou a bolestivou smrt",
- j) "Požádejte o pomoc při odvykání kouření: porad'te se se svým lékařem nebo lékárníkem",
- k) "Kouření může zpomalovat krevní oběh a způsobuje neplodnost",
- l) "Kouření způsobuje stárnutí kůže",
- m) "Kouření může poškodit sperma a snižuje plodnost", nebo
- n) "Kouř obsahuje benzen, nitrosaminy, formaldehyd a kyanovodík"; varování uvedená v písmenech a) až n) se obměňují tak, aby byl zaručen jejich pravidelný výskyt (Vyhláška č.344/2003 sb., str. 5648,5649).

Na něj navazoval zákon číslo 353 z roku 2003 o spotřebních daních, který specifikoval prodejní místa a zákaz prodeje tabákových výrobků (Zákon č. 353/2003 sb.).

Vyhláška číslo 107 ze dne 25. února 2005 o školním stravování, zakazuje prodej tabákových výrobků v zařízeních školního stravování (Vyhláška č. 107/2005 sb.).

Zákon 379 ze srpna stejného roku o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů stanovuje:

- a) opatření směřující k ochraně před škodami na zdraví působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami,
- b) opatření omezující dostupnost tabákových výrobků a alkoholu,
- c) působnost správních úřadů a orgánů územních samosprávných celků při tvorbě a uskutečňování programů ochrany před škodami působenými užíváním tabákových výrobků, alkoholu a jiných návykových látek (Zákon č. 379/2005 sb.).

V tomto zákoně se poprvé upravují pravidla, která vyústila v téma celé mé bakalářské práce, je to stěžejní zákon, který se soustředí na problematiku kouření v České republice i když samozřejmě vychází z pravidel Evropské unie a vlastně celosvětové protikuřácké kampaně. Týká se celého odvětví tabákového průmyslu, protože stanovuje podmínky nejen pro prodejce tabákových výrobků, určuje pravidla dostupnosti tabákových a dalších výrobků, ale vztahuje se na provozovatele gastronomických podniků a určuje jim, jakým způsobem se musí označovat jednotlivé provozovny dle typu kuřácké / nekuřácké / kombinované. V § 2 se konkretizují jednotlivé typy podniků:

Pro účely tohoto zákona se rozumí:

- 1) zařízením společného stravování zařízení poskytující stravovací služby podle zvláštních právních předpisů*
- 2) kuřáckým zařízením zařízení společného stravování provozovaného na základě hostinské činnosti, jehož provozovatel rozhodl o tom, že v prostorách přístupných zákazníkům je kouření povoleno a provedl příslušné označení v souladu s tímto zákonem,*
- 3) nekuřáckým zařízením zařízení společného stravování provozovaného na základě hostinské činnosti, jehož provozovatel rozhodl o tom, že v prostorách přístupných zákazníkům je kouření zakázáno a provedl příslušné označení v souladu s tímto zákonem,*
- 4) zařízením s vyhrazenými prostory zařízení společného stravování provozovaného na základě hostinské činnosti, v němž jsou některé jeho prostory přístupné zákazníkům vyhrazeny pro kuřáky a jiné prostory vyhrazeny pro nekuřáky a jehož provozovatel rozhodl, ve kterých prostorách přístupných zákazníkům je kouření zakázáno a ve kterých prostorách přístupných zákazníkům je kouření povoleno a provedl příslušné označení v souladu s tímto zákonem (Zákon č. 379/2005 sb., str. 7093,7094).*

V další části se věnuje dostupnosti tabákových výrobků a to samozřejmě nejen co se týká prodeje v gastronomických provozech, ale dostupnosti obecně, v celé prodejní síti. Pravidla pro koho jsou tabákové výrobky dostupné a při jakých příležitostech a v jakých provozovnách se mohou prodávat a zároveň kde je kouření zakázáno, určuje hlava II. V ní se uvádí, že se zakazuje prodej těchto tabákových výrobků, tabákových potřeby a elektronických cigaret z automatů, kde není možné zkontrolovat věk kupujícího, stejně jako v zásilkových obchodech. Další část zakazovala výrobu a prodej potravinářských výrobků a hraček, které by vzhledem napodobovaly tabákové výrobky. Následující bod zakazoval prodej na akcích pořádaných pro účastníky mladší 18 let. Zároveň přikazoval všechna prodejní místa vybavit nápisem „Zákaz prodeje tabákových výrobků osobám mladším 18 let“ a také prodávající těchto výrobků museli splňovat plnoletost, pokud se nejednalo o studenty oboru prodavač nebo kuchař – číšník. Bylo zde také vymezeno, kde je kouření zakázáno. Zákaz kouření se týká: veřejnosti volně přístupných uzavřených prostor. Volně přístupných vnitřních prostor zařízení zřízených státem nebo územními samosprávnými celky. Dopravních prostředků veřejné silniční a drážní dopravy a městské hromadné dopravy a budov související s veřejnou dopravou. Krytých nástupišť, přístřešků a čekáren. Vnějších i vnitřních prostor všech typů škol a školských zařízení, a dále vnitřních prostor, kde je poskytována služba péče o dítě v dětské skupině. Uzavřených zábavních prostor, jako jsou kina, divadla, výstavní a koncertní sále a sportovních hal. A ve vnitřních prostorách zdravotnických zařízení všech typů. Kromě uvedených příkladů mohly obce závaznou vyhláškou dočasně nebo trvale zakázat kouření na veřejně přístupných dětských hřištích, veřejně přístupných sportovištích, nebo ve vnitřních prostorách budov určených pro pořádání sportovních, kulturních a společenských akcí, anebo na sportovních, kulturních a společenských akcích, pokud jsou tato místa nebo akce určeny nebo vyhrazeny osobám mladším 18 let (Zákon č. 379/2005 sb.).

Gastronomické provozovny musely být u vstupu jasně označeny grafickými značkami, zda je kouření povoleno (obrázek 1), kouření zakázáno (obrázek 2) nebo zda se jedná o podnik s oddělenými prostory pro kuřáky a nekuřáky (obrázek 3). Byla zde stanovena i minimální velikost těchto grafických značek a byla kladena na provozovatele povinnost v kuřáckých prostorech zajistit dostatečné větrání (Zákon č. 379/2005 sb.).

Obrázek 1: samolepka „Kouření zakázáno“

Zdroj: Mlčoch, Zbyněk. Samolepka KOUŘENÍ POVOLENO, KOUŘENÍ ZAKÁZÁNO

Obrázek 2: samolepka „Kouření povoleno“

Zdroj: Mlčoch, Zbyněk. Samolepka KOUŘENÍ POVOLENO, KOUŘENÍ ZAKÁZÁNO

Obrázek 3: samolepka „Stavebně oddělené prostory pro kuřáky a nekuřáky“

Zdroj: Mlčoch, Zbyněk. Samolepka KOUŘENÍ POVOLENO, KOUŘENÍ ZAKÁZANO

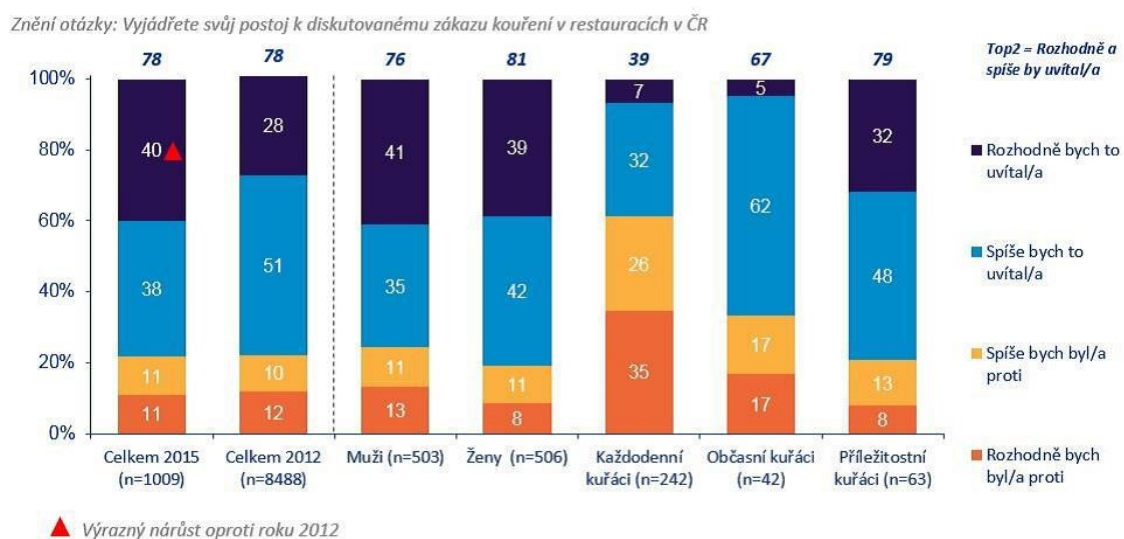
Kromě vyhrazení prostor kde je kouření povoleno a určení pravidel prodeje se také zabývá preventivními opatřeními, které mají vést k předcházení a mírnění škod působených tabákovými výrobky a určuje, kdo realizuje a organizačně zajišťuje tato preventivní opatření (Zákon č. 379/2005 sb.).

Zákoník práce číslo 262 z roku 2006 ukládá zaměstnavatelům povinnost zajistit dodržování zákazu kouření na pracovištích stanoveného zvláštními právními předpisy a zaměstnancům nekouřit v prostorech kde by byli účinkům kouření vystaveni i nekuřáci (Zákon č. 262/2006 sb.).

Další zákon 132 ze dne 13. dubna 2010 o audiovizuálních mediálních službách na vyžádání a o změně některých zákonů, zakazuje audiovizuální obchodní sdělení týkající se cigaret nebo jiných tabákových výrobků, ale ani audiovizuální mediální služby a pořady nesmějí být sponzorovány osobami, jejichž hlavním předmětem činnosti je výroba nebo prodej cigaret nebo jiných tabákových výrobků, zároveň rozhlasové nebo televizní programy a pořady nesmějí být sponzorovány osobami, jejichž hlavním předmětem činnosti je výroba nebo prodej cigaret nebo jiných tabákových výrobků (Zákon č. 132/2010 sb.).

3. Návrh zákona o zákazu kouření v gastronomických provozech

První pokus o schválení zákona o zákazu kouření v gastronomických provozech byl v roce 2009 zákonem číslo 305, který měl nahradit zákon 379 z roku 2005. Díky mnoha pozměňovacím návrhům a úpravám nakonec k žádnému zákazu nedošlo. Zákon zachoval volbu na provozovateli restauračního zařízení, ten si podle nového zákona mohl svobodně vybrat, zda bude jeho podnik kuřácký či nekuřácký. Podle toho také měl povinnost označit restauraci nálepkou. A nadále pokračovaly diskuse a různé návrhy od zákazu vstupu mladším 18 let do kuřáckých prostor, přes zákazy kouření elektronických cigaret, rozdělování zahrádek na zastřešené a nezastřešené a psaní peticí s důvody pro i proti. Přitom v květnu roku 2015 bylo pro úplný zákaz kouření v restauracích až 78 % lidí. Ukázal to průzkum výzkumné agentury Ipsos a studentů Marketingové komunikace a PR z Fakulty sociálních věd Univerzity Karlovy, za který obdrželi její autoři i speciální ocenění. Ankety se během několika let účastnilo více jak osm tisíc respondentů. Z jejich podrobného a dlouhodobého výzkumu jasně vyplývá, že většina respondentů zastupujících průřez naší společností je pro přijetí protikuřáckého zákona v gastronomických provozech. Konkrétní výsledky z jejich posledního průzkumu z roku 2015 jsou uvedeny v grafu číslo 1. Je zde také porovnání s výzkumem z roku 2012. Zajímavý je i výstup z tohoto výzkumu, že kouření v restauracích je důležité jen pro 9 % Čechů (Ipsos, 2015).

Graf číslo 1 výsledky agentury Ipsos

Zdroj: Ipsos 2015

V srpnu roku 2012 poslanec ODS Boris Šťastný ve spolupráci s ministerstvem zdravotnictví připravoval návrh změny zákona 379 z roku 2005, ve kterém chtěl nekompromisní zákaz kouření v restauracích a barech, který předložil ke schválení spolu s ministrem zdravotnictví Leošem Hegerem v roce 2013 a který měl začít platit od roku 2014. Poslanci ho odmítli, někteří to dokonce označovali za stalinistické represálie namířené proti skupině vlastních obyvatel (Česká televize, 2012).

Další ministr zdravotnictví Svatopluk Němeček se ho pokusil v roce 2015 předložit v téměř stejném znění, zákon prošel do druhého čtení, ale na začátku roku 2016 ho dolní komora parlamentu neschválila. Ze 175 přítomných poslanců bylo 80 pro a 42 proti, po hlasování následovaly rozbroje ve vládní koalici o nedodržování koaliční smlouvy (Parlamentní listy, 2012).

19. 1. 2017 senátoři schválili po pětihodinové diskusi návrh v jeho původním znění. Pro schválení hlasovalo 48 z 65 přítomných. 30. květen bude posledním dnem, kdy bude možné kouření ve vnitřních prostorách gastronomických provozů, ale zároveň zakazuje užívání elektronických cigaret ve školách, nemocnicích a také v obchodních centrech (Aktuálně.cz, 2017).

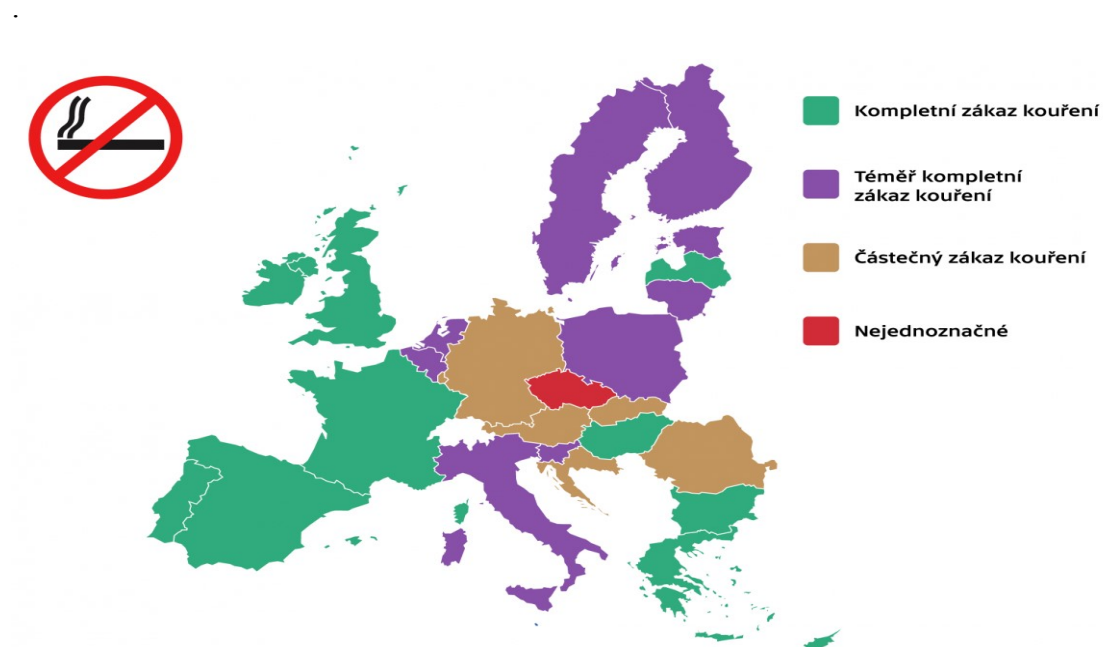
4. Protikuřácké opatření v některých státech Evropské unie

Ve většině států Evropské unie je kouření na veřejných místech regulováno. Česká republika je označována jako poslední země, kde kouření nepodléhá přísnějším opatřením. První zavedlo zákaz kouření ve všech uzavřených veřejných prostorech Irsko již v roce 2014. V současnosti platí ve 14 státech EU absolutní zákaz kouření ve všech veřejných uzavřených prostorách. Tato pravidla platí například ve Francii, Španělsku, Velké Británii, ale také v Norsku a Řecku. Francie zavedla také prodej tabákových výrobků pouze ve speciálních prodejnách, zároveň stát určuje cenu cigaret, která patří k těm nejdražším a kromě toho zákon zakazuje kouření ve všech veřejných prostorách, ve školách, v restauracích i v barech. A chystají se i jiná opatření, týkající se hlavně dalšího zdražování a znesnadnění přístupu k tabákovým výrobkům (Česká televize, 2014).

Méně přísná pravidla mají v Chorvatsku, Slovinsku, Itálii, Polsku, Švédsku a v Dánsku. Zde platí také úplný zákaz kouření ve všech uzavřených prostorách, ale pro kuřáky musí být vytvořeny stavebně oddělené místnosti. V Rakousku mohly malé restaurace do 50

metrů čtverečních si zvolit, zda budou kuřácké či nikoli, ale od roku 2018 i zde bude platit absolutní zákaz kouření v gastronomických provozech (Česká televize, 2014).

V Německu si pravidla upravuje každá spolková země jinak (Česká televize, 2014).

Obrázek 4: regulace kouření v EU

Zdroj: ČT24 — Česká televize

5. Praktická část, dotazník a jeho vyhodnocení

5.1 Cíle práce

Cílem práce je získat informace o tom, zda žáci Hotelové školy Teplice souhlasí s absolutním zákazem kouření v gastronomických provozech. Hlavní výzkumná otázka je: Váš názor z pozice hosta gastronomického provozu na absolutní zákaz kouření ve všech provozech. Předpokládám, že nadpoloviční většina bude protikuřácký zákon podporovat. Dílčím cílem číslo 1 je zjistit rozdíl pohledu na protikuřácký zákon z pohledu zaměstnance. Otázka dílčího cíle číslo 1: Když budete mít možnost volby, nastoupíte jako zaměstnanec raději do: kuřáckého / nekuřáckého podniku. Předpokládám, že 70 % žáků si zvolí nekuřácké prostředí. Dílčím cílem číslo 2 je zjistit názor na protikuřácký zákon z pohledu provozovatel podniku. Pokud bude schválen absolutní zákaz o kouření v gastronomických provozech a Vy budete provozovatelem jednoho z nich: jsem pro / proti. Předpokládám, že na tuto otázku bude názor opačný a naopak nadpoloviční většina žáků bude proti zákonu. Dílčím cílem číslo 3 je zjistit počet kuřáků. Předpokládám, že 50 % žáků budou pravidelní nebo občasní kuřáci.

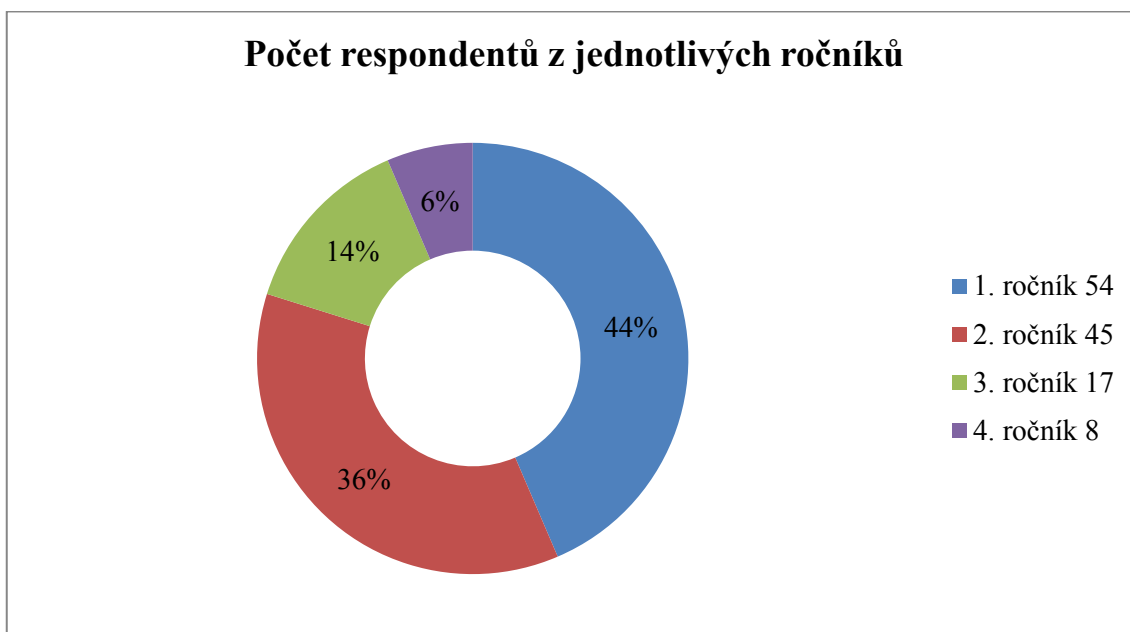
5.2 Metody výzkumu

Data byla získána formou elektronického dotazníku na webových stránkách Moje anketa. Dotazník byl určen pro žáky Hotelové školy Teplice obor Hotelnictví a turismus od prvního do čtvrtého ročníku. Vzorový dotazník je umístěn v příloze číslo 1.

5.3 Sběr dat

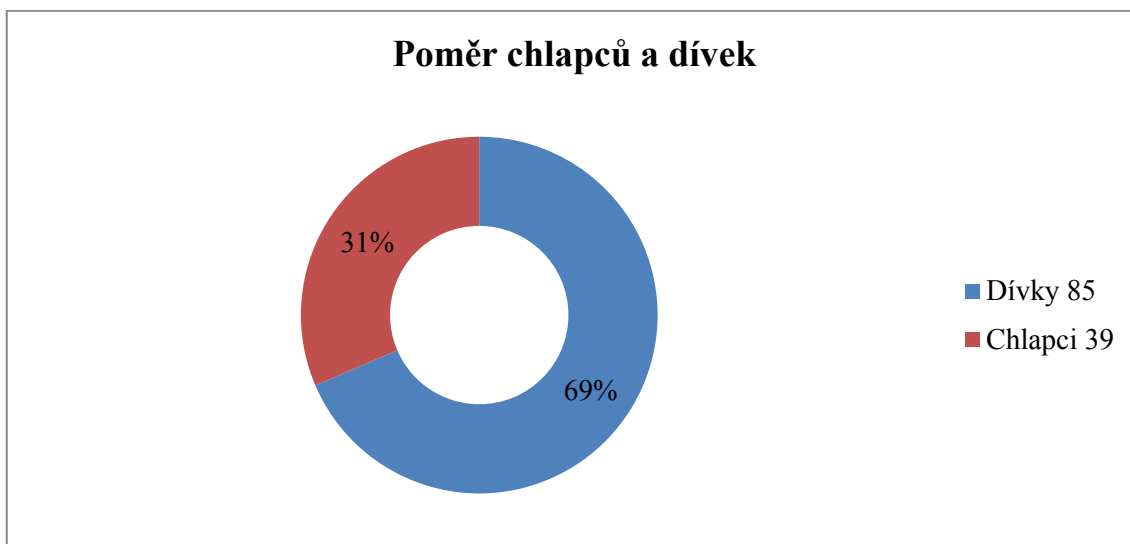
Sběr dat probíhal prostřednictvím elektronického dotazníku v hodinách Hotelového softwaru a Práce s počítače v učebnách vybavených výpočetní technikou. Sběr probíhal v rámci těchto dvou předmětů, protože každý ročník má přístup do počítačových učeben během jiného předmětu a ročníku. Elektronický dotazník jsem zvolil z důvodu rychlé volby odpovědi, díky jejich přesnému zpracování, ale také proto, že podotázky k jednotlivým odpovědím se lišily dle zvolené odpovědi.

Základní údaje v dotazníku tvořily demografické podotázky, týkající se pohlaví a věku. Výzkumného šetření se zúčastnilo 124 respondentů. Byli to žáci prvního až čtvrtého ročníku Hotelové školy Teplice, obor Hotelnictví a turismus. Z celkově 124 dotazovaných (100 %) bylo 85 dívek (69 %), 39 chlapců (31 %) a průměrný věk činil 16,7 let. Dotazník, byl zpřístupněn od 1. 12. 2016 do 31. 1. 2017. Konkrétní výsledky šetření jsou zapsány a zpracovány do grafů v následující části práce.

Graf číslo 2: počet respondentů výzkumu

Zdroj: vlastní

Graf číslo 3: poměr chlapců a dívek

Zdroj: vlastní

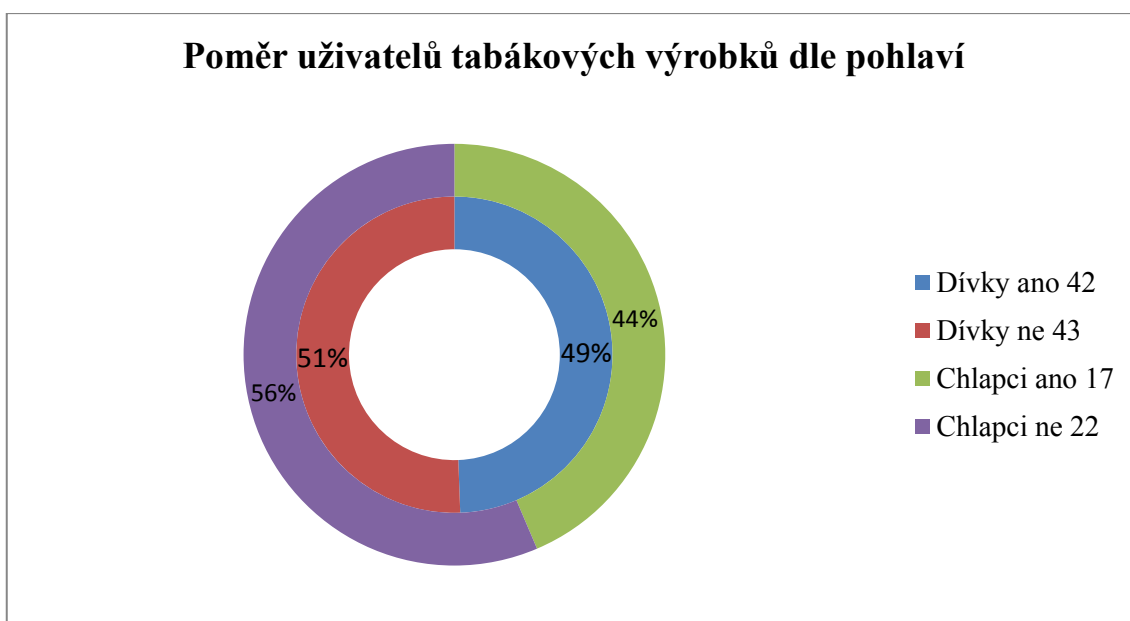
Otázka číslo 1: Kouříte tabákové výrobky?

Tato otázka měla rozdělit žáky na dvě skupiny, které poté dostávali rozdílné podotázky týkající se uvedené odpovědi. Na otázku odpovědělo 124 žáků, což je 100 %, ano odpovědělo 59 respondentů (48 %), ne odpovědělo 65 respondentů (52 %). Z pohledu pohlaví z celkových 85 dívek uvedlo, že 42 kouří a 43 nekouří, což je téměř přesně polovina. U chlapců byly výsledky rozdílnější: z celkových 39 zúčastněných 17 uvedlo, že kouří (44 %) a 22 že nekouří (56 %).

Graf číslo 4: počet kuřáků

Zdroj: vlastní

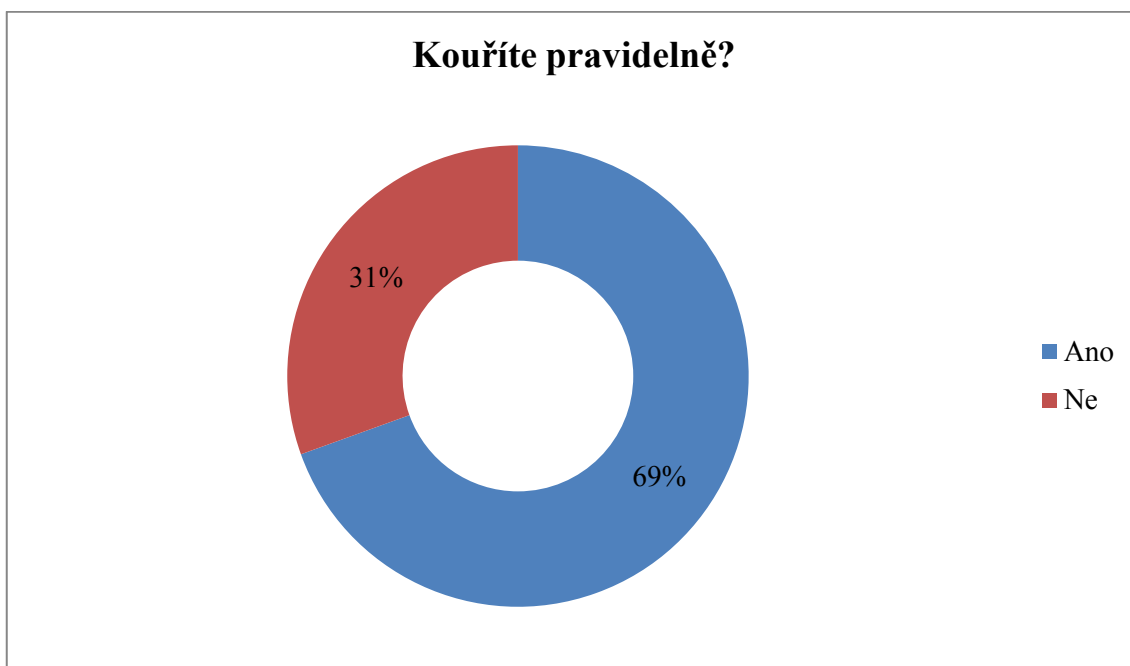

Graf číslo 5: poměr uživatelů dle pohlaví

Zdroj: vlastní

Otázka číslo 2: Kouříte pravidelně?

Z 59 pozitivních odpovědí na předchozí otázku odpovědělo 41 respondentů (69 %), že tabákové výrobky užívají pravidelně. 18 respondentů (31 %) odpovědělo, že kouří jen příležitostně. Z toho vyplývá, že více jak dvě třetiny těchto mladých uživatelů kouří pravidelně.

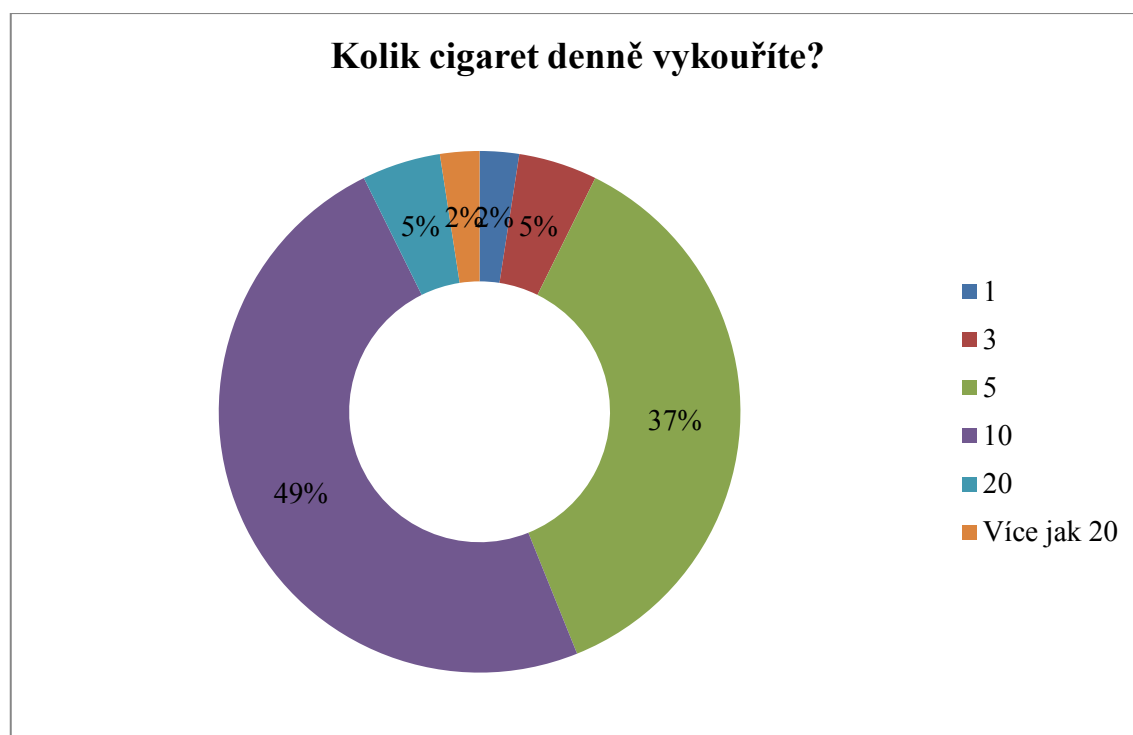

Graf číslo 6: počet pravidelných kuřáků

Zdroj: vlastní

Otázka číslo 3: Kolik cigaret denně vykouříte?

Ze šesti možných variant: 1, 3, 5, 10, 20, více jak 20, byly nejčastější verze 5 a 10. Tato otázka byla určena pouze žákům, kteří kouří pravidelně. Druhá část kuřáků bude odpovídat až na následující otázku. 10 cigaret denně vykouří 20 respondentů (49 %), 5 cigaret denně vykouří 15 respondentů (37 %). Ostatní varianty byly v menšině: 1 cigareta 1 (2 %), 3 cigarety 2 (5 %), 20 cigaret 2 (5 %) a více jak 20 cigaret denně kouří 1 respondent (2 %). I když se má práce nezabývat problematikou kouření mladých a mladistvých lidí v naší společnosti, tak tyto výsledky jsou opravdu velmi varující. Jestliže již v takto mladém věku konzumují mladí a většinou neplnoletí lidé, tak velké množství tabákových výrobků, povede to samozřejmě k vybudování silné závislosti na tabáku a s tím spojené zdravotní a společenské problémy.

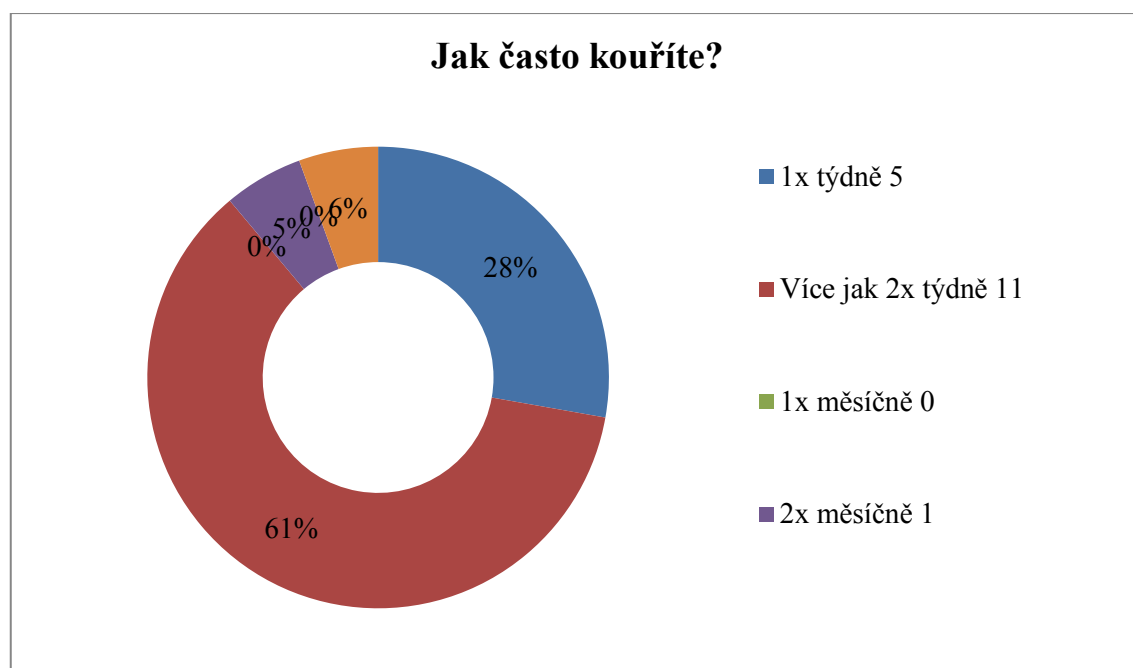

Graf číslo 7: počet vykouřených cigaret

Zdroj: vlastní

Otázka číslo 4: Jak často kouříte?

Tato otázka byla určena pro nepravidelné uživatele tabáku. Zde byla opět možnost volby ze šesti variant: 1x týdně, více jak 2x týdně, 1x měsíčně, 2x měsíčně, více jak 3x měsíčně a pouze při oslavách či jiných jednorázových příležitostech. I v této otázce dominovaly dvě odpovědi: 1x týdně 5 odpovědí (28 %) a více jak 2x týdně 11 (61 %). Ostatní odpovědi měly pouze jednu nebo žádnou odpověď. Z toho ale vyplývá, že i nepravidelní uživatelé, kouří často a mají proto velké nebezpečí, že začnou kouřit pravidelněji a tím si vytvoří závislost. Dle uvedených odpovědí, bych je už spíše zařadil do pravidelných uživatelů, protože pokud někdo kouří „jen“ 2x týdně, tak už je to pravidelné užívání. Naopak jen jeden respondent uvedl, že kouří pouze na oslavách a jiných jednorázových příležitostech, což beru jako faktického nepravidelného kuřáka.

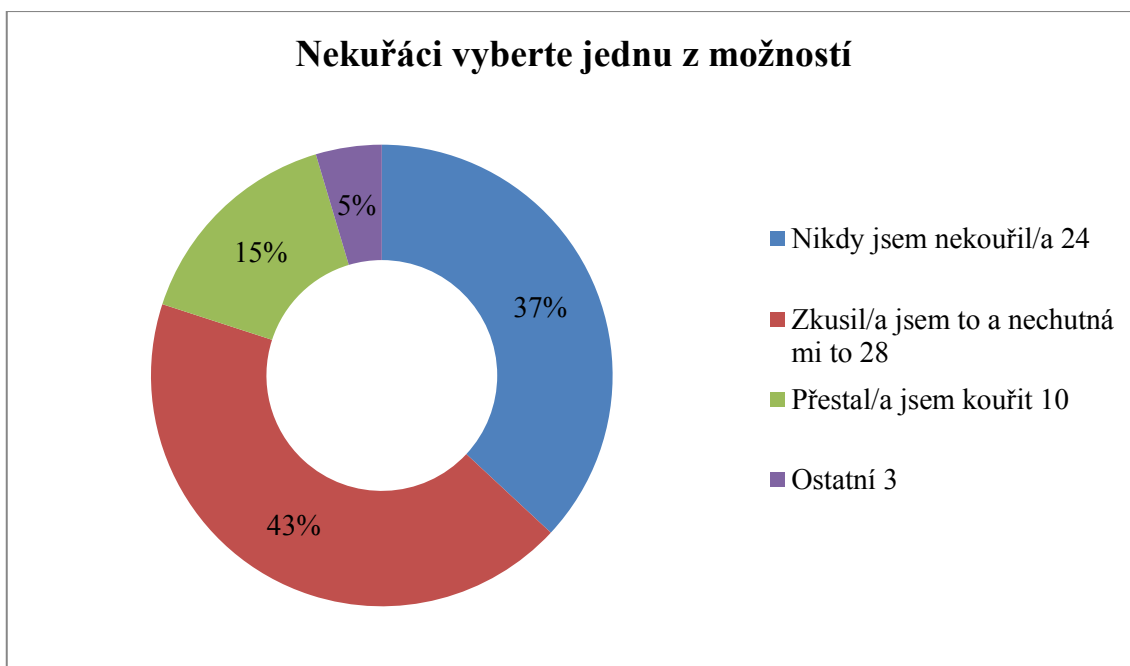

Graf číslo 8: nepravidelní kuřáci

Zdroj: vlastní

Otázka číslo 5: Vyberte jednu z možností nebo doplňte

Tato část dotazníku byla určena 65 respondentům, kteří odpověděli záporně na otázku: Kouříte tabákové výrobky? Vybírali ze čtyř možností: Nikdy jsem nekouřil, zkusil jsem to a nechutná mi to, přestal jsem kouřit a ostatní. 28 respondentů to zkusilo (43 %), ale nechutnalo jim to, 24 respondentů (37 %) nikdy nekouřilo, 10 jich kouřit přestalo (15 %) a 3 (5 %) uvedli, že experimentují jen s elektronickou cigaretou. I z této odpovědi jsou výsledky alarmující, protože pouze 24 respondentů (19 %) z celé této skupiny nikdy nekouřilo, všichni ostatní 41 (81 %), již mají nějakou zkušenost s tabákovými výrobky nebo aktivně kouří. Musím připomenout, že průměrný věk této skupiny respondentů je 16,7 roku, což znamená, že dle platných zákonů by vlastně neměl mít zkušenost nikdo, protože prodej je povolen až osobám starším 18 let.

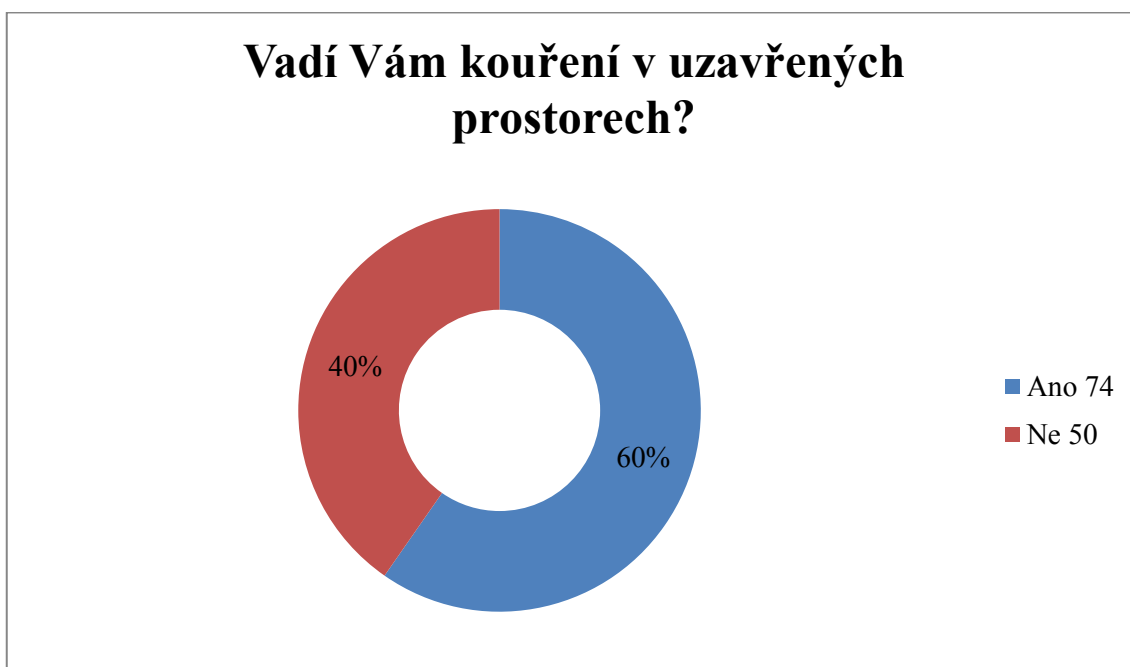

Graf číslo 9: nekuřáci

Zdroj: vlastní

Otázka číslo 6: Vadí Vám kouření v uzavřených prostorech?

Na následující otázky již odpovídali všichni respondenti a nebyli rozčleněni do žádných podskupin. Ale byly tři směry otázek, z pohledu hosta, z pohledu zaměstnance a z pohledu provozovatele gastronomického podniku. Chtěl jsem zjistit, jak se budou lišit odpovědi z různých pohledů, aby vyšlo najevo, zda budou žáci přistupovat k problematice kouření různými způsoby, podle toho v jaké z uvedených pozic budou. Ze 124 zúčastněných (100 %) odpovědělo kladně 74 respondentů (60 %) a záporně 50 (40 %). I zde je vidět, že zakouřené prostředí vadí většině lidí.

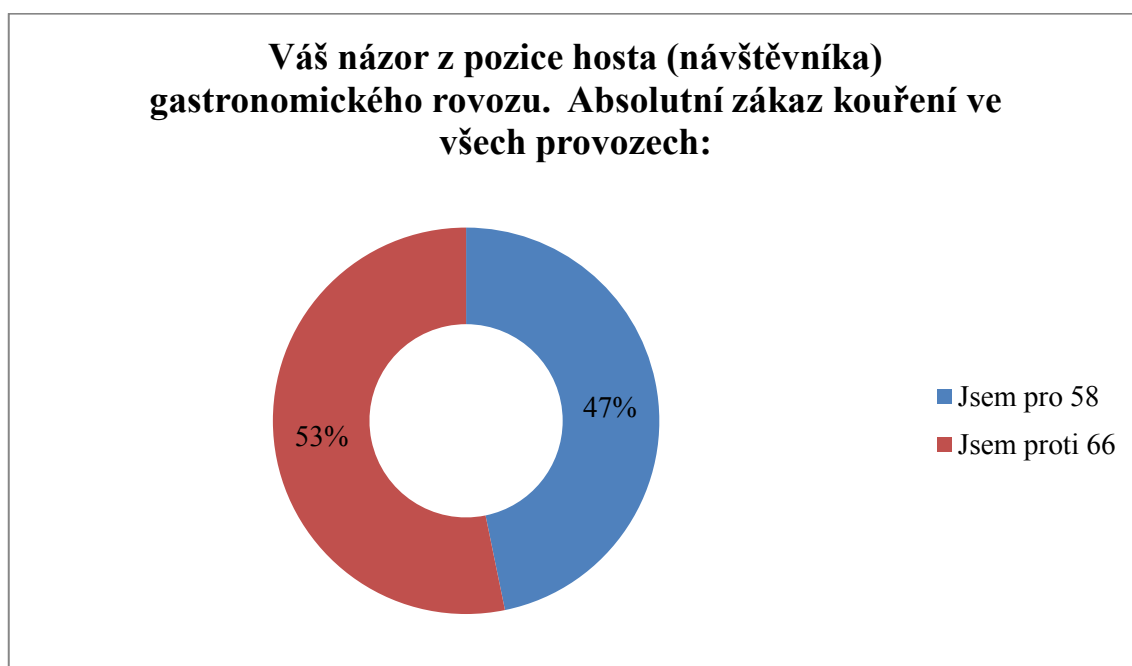

Graf číslo 10: kouření v uzavřených prostorech

Zdroj: vlastní

Otázka číslo 7: Váš názor z pozice hosta (návštěvníka) gastronomického provozu. Absolutní zákaz kouření ve všech provozech:

I když na předchozí otázku zda jim vadí zakouřené prostředí, odpověděla většina kladně, nyní když se jedná o zákaz kouření v gastronomických provozech, se situace obrací. Pro absolutní zákaz se vyjádřilo 58 respondentů (47 %) a proti zakazu 66 respondentů (53 %).

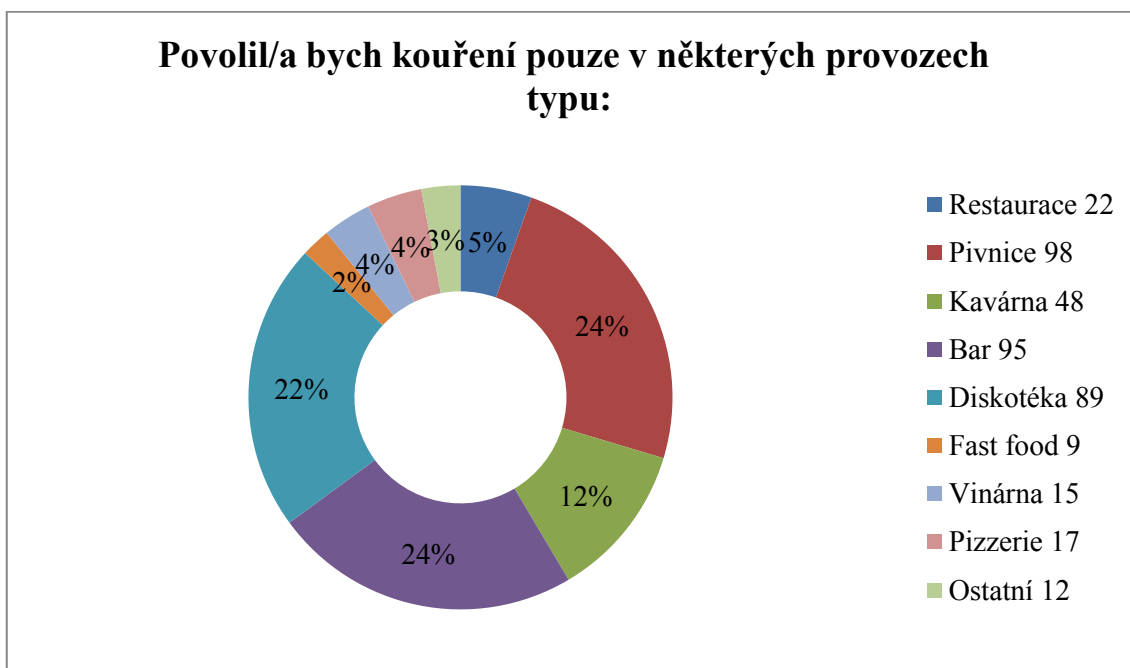

Graf číslo 11: názor na zákaz z pozice hosta

Zdroj: vlastní

Vyjádření názoru (otázka číslo 8) na téma: Povolil/a bych kouření pouze v některých provozech typu:

V této části výzkumu se měli respondenti vyjádřit, v jakých typech provozů by zachovali povolené kouření. Na výběr byly základní typy podniků: restaurace, pivnice, kavárna, bar, diskotéka, fast food, vinárna, pizzerie a skupina ostatní. Z těchto možností vybrali jako nejčastěji pivnici, bar a diskotéku a částečné množství hlasů získaly i kavárny. Všechny ostatní byly v menšině, z čehož vyplývá, že by v nich většina tolerovala zákaz kouření. Celkový počet odpovědí na tuto otázku byl 405. Konkrétní výsledky: pivnice 98 (24 %), bar 95 (24 %), diskotéka 89 (22 %), kavárna 48 (12 %), restaurace 22 (5 %), pizzerie 17 (4 %), vinárna 15 (4 %), skupina ostatních 12 (3 %), která uváděla různé názory od všude po nikde, zavedení kuřáckých koutků a další typy podniků jako čajovna a poslední fast food 9 (2 %). Z těchto výsledků je vidět, že u provozoven, které nabízejí pokrmy je drtivá většina pro zákaz kouření.

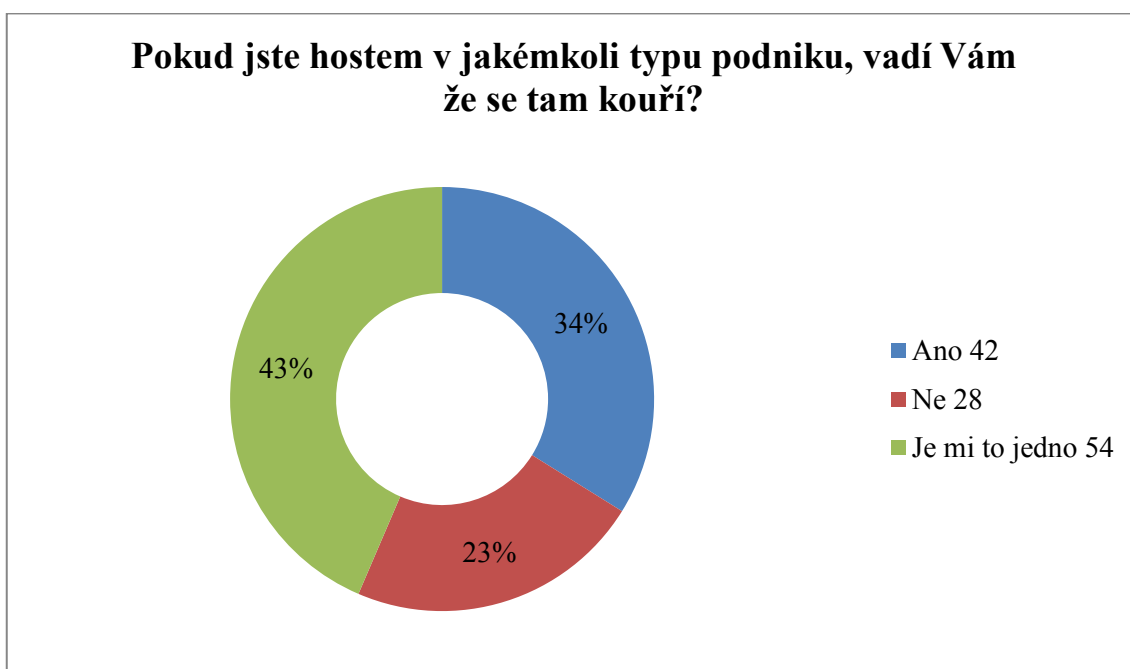

Graf číslo 12: typy provozoven

Zdroj: vlastní

Otázka číslo 9: Pokud jste hostem v jakémkoli typu podniku, vadí Vám, že se tam kouří?

V této otázce se žáci Hotelové školy liší v odpovědi od výzkumu studentů Marketingové komunikace a PR z Fakulty sociálních věd Univerzity Karlovy a výzkumné agentury Ipsos, kde bylo pro zákaz kouření 78 % populace, protože 82 respondentů (66 %) by kouření tolerovalo a jen 42 respondentům (34 %) kouření opravdu vadí.

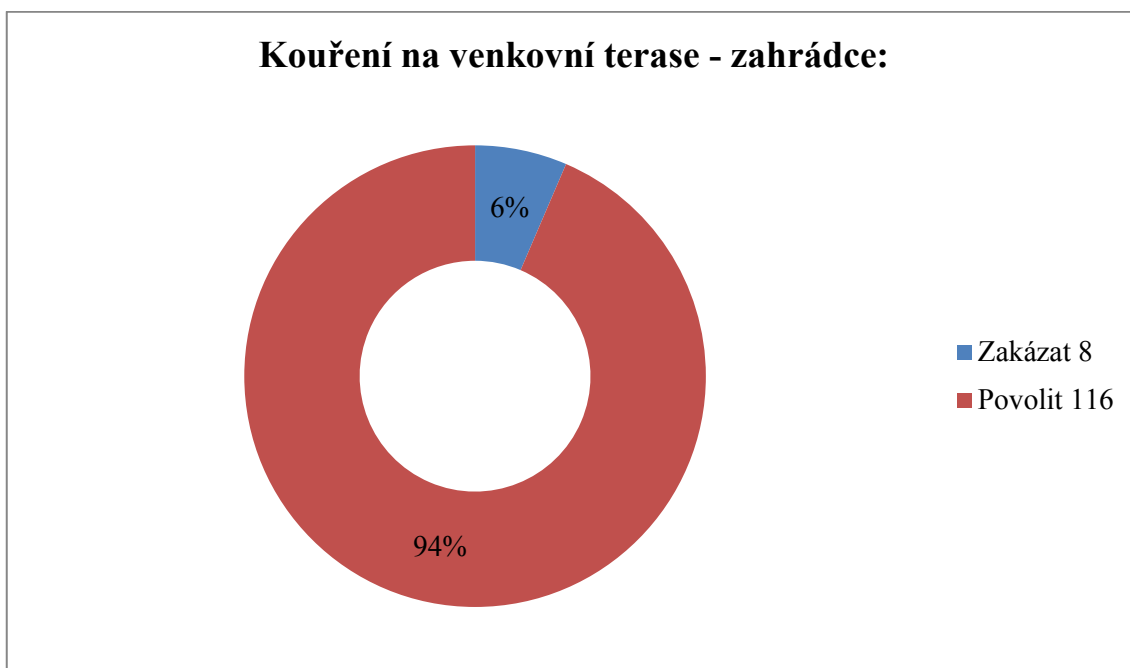

Graf číslo 13: kouření v gastronomických provozech

Zdroj: vlastní

Otázka číslo 10: Kouření na venkovní terase – zahrádce?

Tuto otázku jsem do dotazníku zařadil záměrně, protože i ona byla předmětem diskuse tvůrců zákona o zákazu kouření. Zde byla pro povolení kouření většina, 116 pro (94 %) a jen 8 proti (6 %). Z odpovědí vyplývá, že kouření na zahrádkách toleruje velká většina.

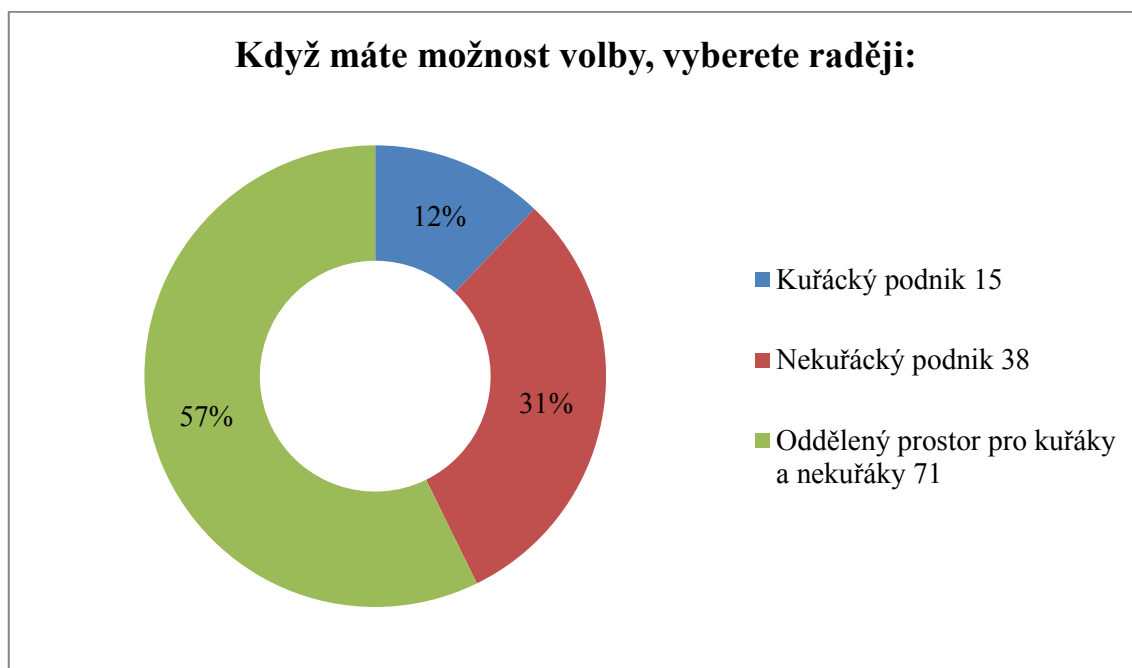

Graf číslo 14: kouření na terase

Zdroj: vlastní

Otázka číslo 11: Když máte možnost volby, vyberete raději

V grafu číslo 14, se nadpoloviční většina vyjádřila, že jim vyhovují typy podniků, které mají oddělené prostory pro kuřáky a nekuřáky. Pokud by měli možnost volby tak pro oddělené prostoty bylo 71 (57 %), pro čistě nekuřácký podnik bylo 38 (31 %) a jen 15 (12 %) respondentů by zvolilo podnik kde je kouření povoleno.

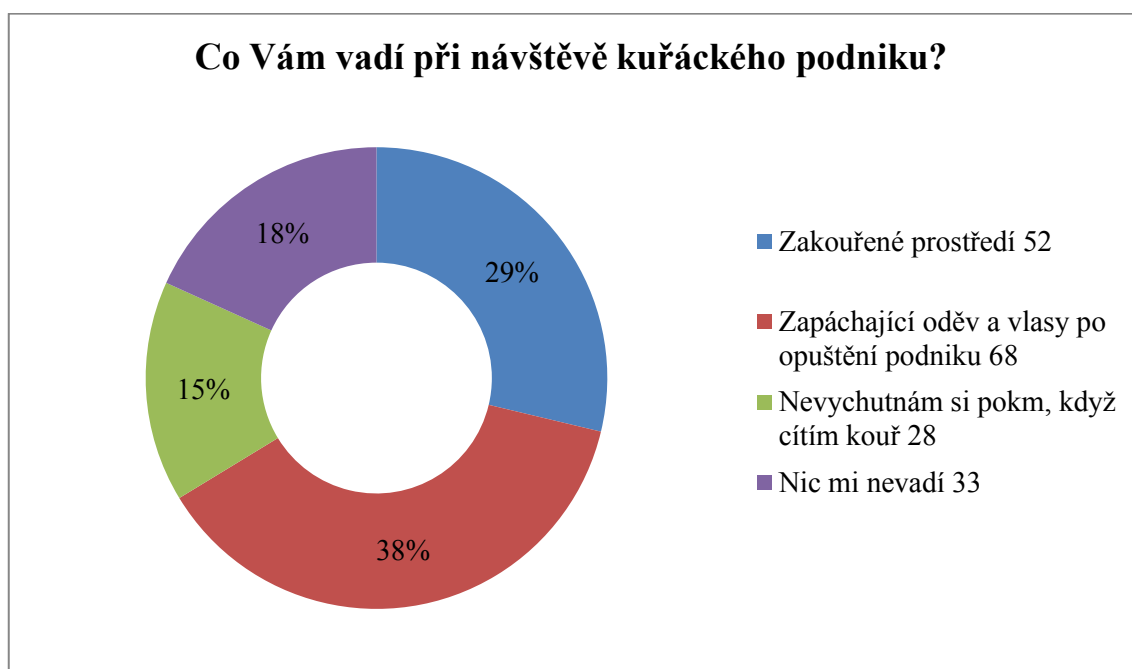

Graf číslo 15: volba typu podniku

Zdroj: vlastní

Otázka číslo 12: Co Vám vadí při návštěvě kuřáckého podniku?

Další otázka byla směřovaná na negativa, která vadí návštěvníkům podniků, kde je kouření povoleno. Žáci měli možnost zvolit si z několika možností. Nejvíce vadilo respondentům, že po návštěvě kuřáckého podniku jim zapáchá oděv a vlasy. Tuto možnost zvolilo 68 (38 %) z celkového počtu 181 odpovědí. Další variantu, že jim vadí zakouřené prostředí, bylo 52 odpovědí (29 %), což odpovídá tomu, že velké části hostů není příjemný pobyt v zakouřeném prostředí. 28 respondentů (15 %) uvedlo, že si v tomto prostředí nevychutnají pokrm a jen 33 (18 %) odpovědělo, že jim během návštěvy kuřáckého podniku nevadí nic.

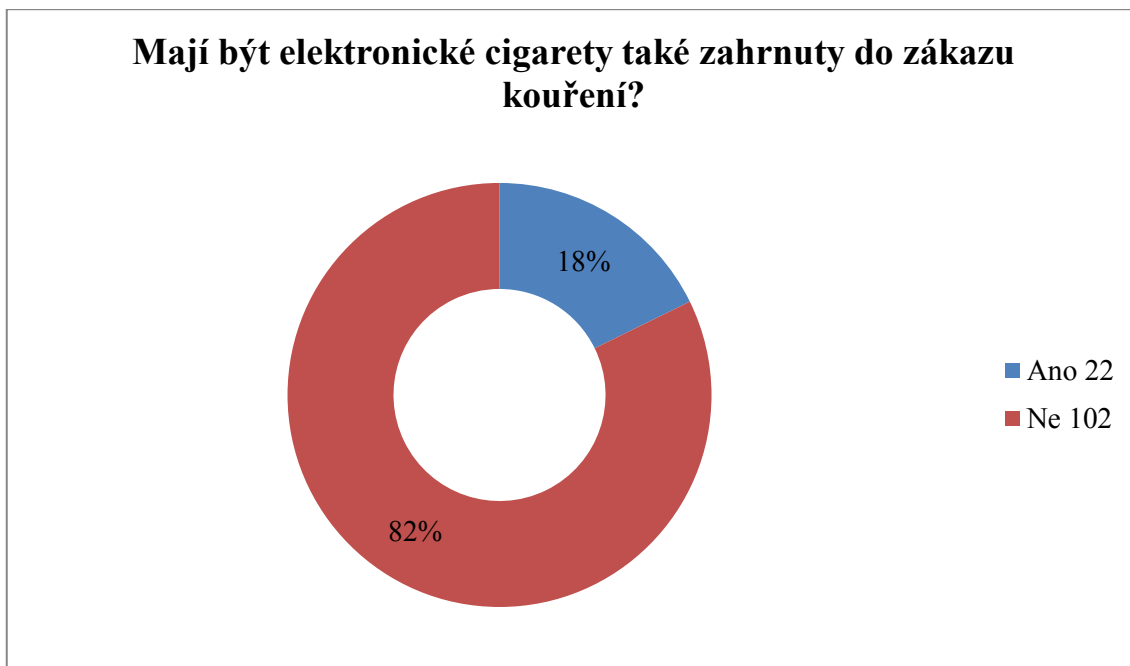

Graf číslo 16: negativa při návštěvě kuřáckého podniku

Zdroj: vlastní

Otázka číslo 13: Mají být elektronické cigarety také zahrnuty do zákazu kouření?

Na tuto otázku odpovědělo 102 respondentů (82 %) záporně a 22 (18 %) kladně. Zde je vidět, že i elektronické cigarety obtěžují zhruba pětinu zúčastněných. Tuto otázku jsem položil záměrně, protože i ona byla součástí jedné diskuse poslanců při návrhu protikuřáckého zákona.

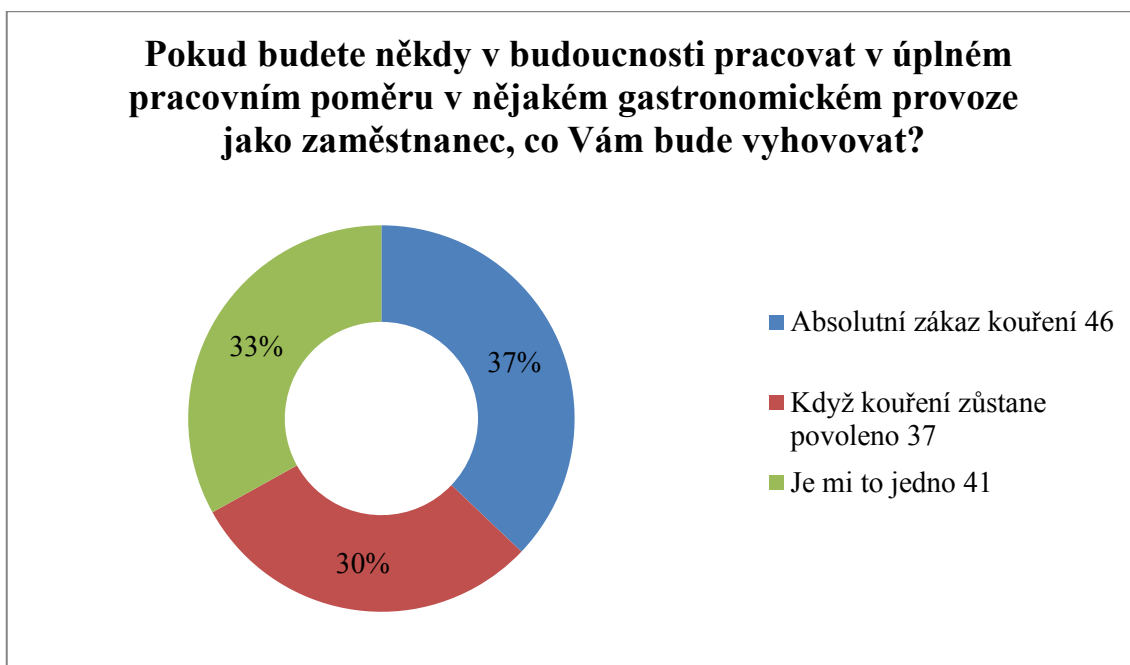

Graf číslo 17: elektronické cigarety

Zdroj: vlastní

Otázka číslo 14: Popište Váš postoj z pohledu zaměstnance: Pokud budete někdy v budoucnosti pracovat v úplném pracovním poměru v nějakém gastronomickém provozu jako zaměstnanec, co Vám bude vyhovovat?

V grafu číslo 17 jsou výsledky otázky, jaké pracovní prostředí by si budoucí pracovníci v gastronomii zvolili. Výsledky jsou zastoupeny zhruba stejnou měrou. Zákaz kouření v gastronomických podnicích by přivítalo 46 respondentů (37 %), kuřácké prostředí by vyhovovalo 37 (30 %) a zbylé skupině 41 (33 %) je jedno, zda bude kouření povoleno či zakázáno.

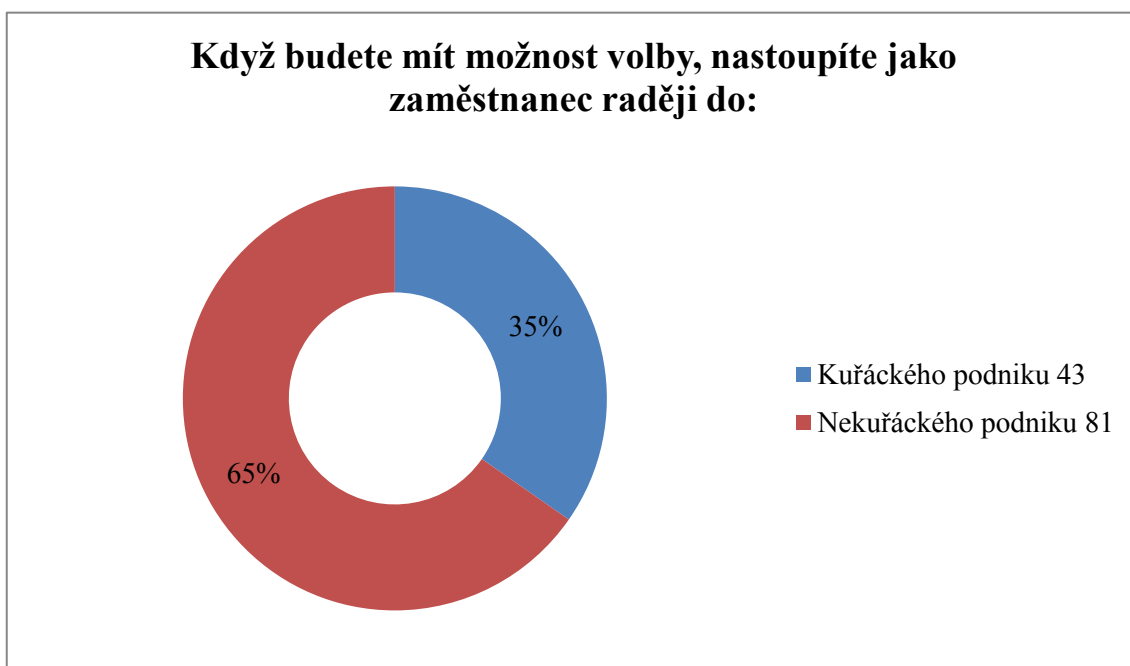

Graf číslo 18: názor z pohledu zaměstnance

Zdroj: vlastní

Otázka číslo 15: Když budete mít možnost volby, nastoupíte jako zaměstnanec raději: do kuřáckého nebo nekuřáckého podniku?

Zde bych chtěl navázat na předchozí otázku, protože v ní dopadly výsledky téměř nerozhodně, ale na přímou otázku zda zvolí raději kuřácké či nekuřácké pracoviště, ve kterém budou trávit svou pracovní dobu, si 81 respondentů (65 %) zvolilo nekuřácké a jen 43 (35 %) kuřácké pracoviště, z čehož vyplývá, že dvou třetinám zúčastněných bude příjemnější pracovat v nekuřáckém prostředí.

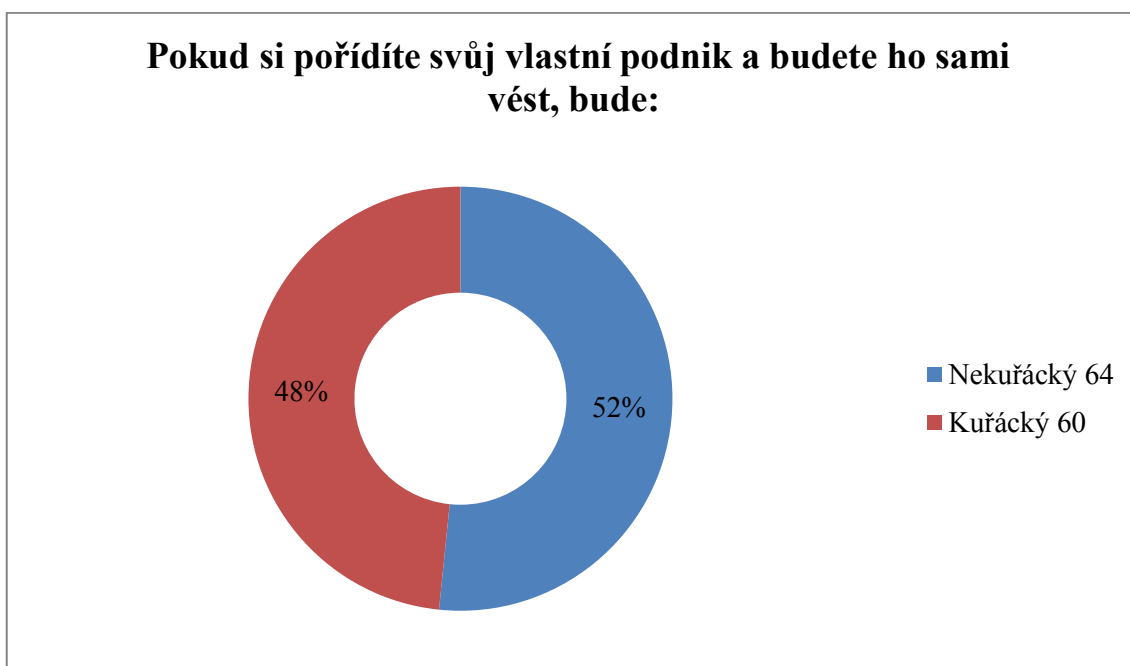

Graf číslo 19: volba podniku

Zdroj: vlastní

Otázka číslo 16: Popište Váš postoj z pohledu budoucího provozovatele podniku. Pokud si pořídíte svůj vlastní podnik a budete ho sami vést, bude:

Celý dotazník měl zjistit, zda se budou lišit odpovědi respondentů z několika pohledů. První byl, když jsou v pozici hosta, druhý když budou v pozici zaměstnance a poslední, pokud si pořídí vlastní podnik. Z toho posledního pohledu výsledky dopadly téměř nerozhodně, kdy lehce nadpoloviční většina 64 respondentů (52 %) vyjádřila, že by svůj podnik měla nekuřácký a 60 (48 %) by zvolilo podnik kuřácký.

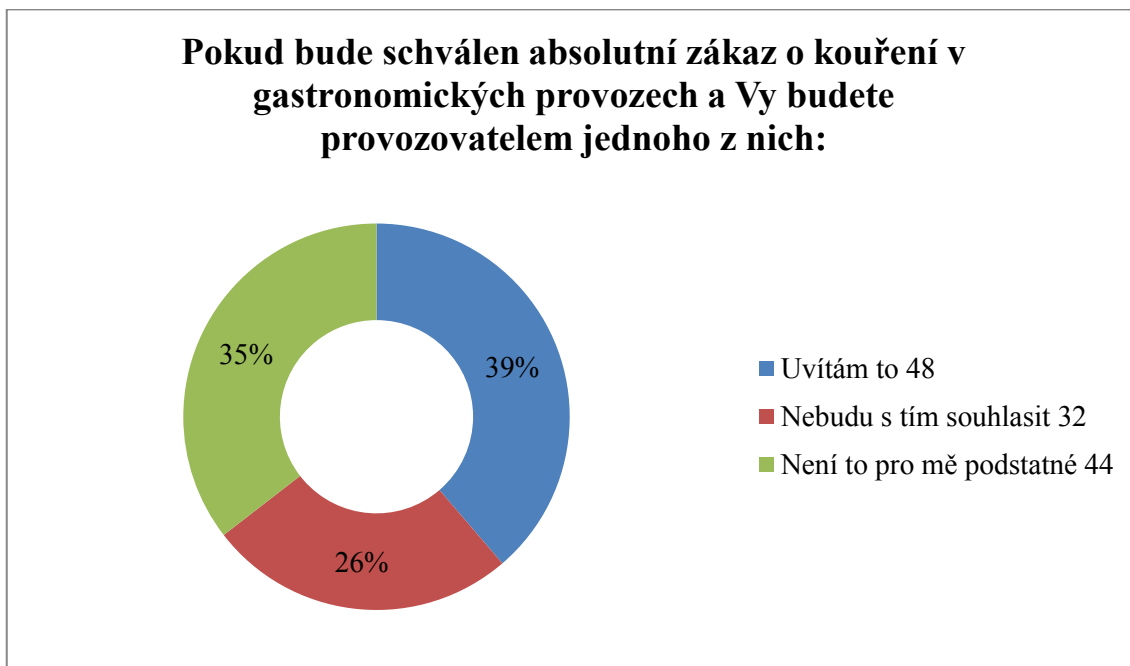

Graf číslo 20: názor z pohledu provozovatele

Zdroj: vlastní

Otázka číslo 17: Pokud bude schválen absolutní zákaz o kouření v gastronomických provozech a Vy budete provozovatelem jednoho z nich:

V grafu číslo 20 je vidět ještě výrazněji, že kouření je důležité pouze pro 32 (26 %) dotázaných, kteří se zákazem kouření nesouhlasí. Většina 48 (39 %) naopak zákaz kouření uvítá a pro 44 (35 %) tato není podstatná.

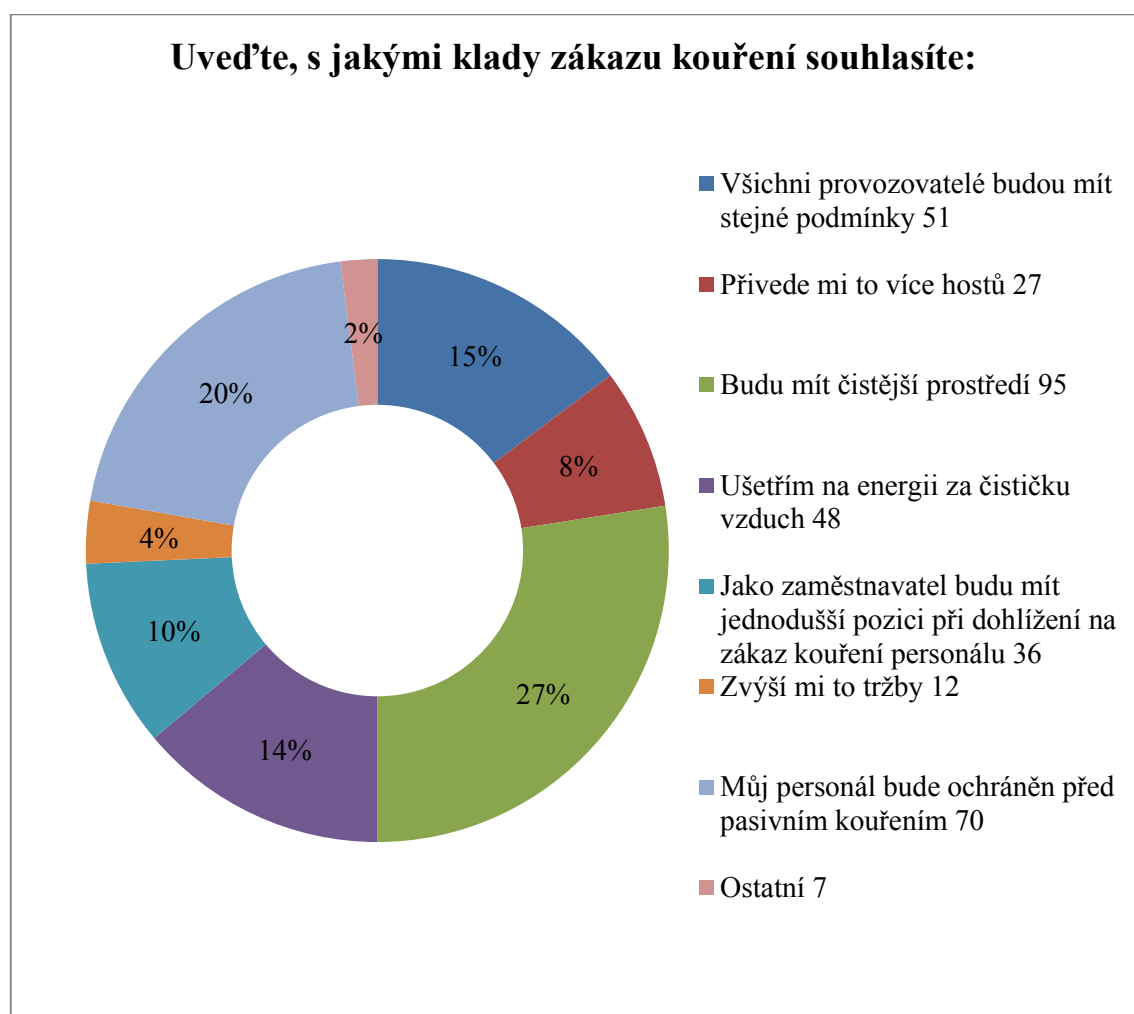

Graf číslo 21: schválení zákazu

Zdroj: vlastní

Otázka číslo 18: Uved'te, s jakými klady zákazu kouření souhlasíte:

Tento graf číslo 21 uvádí, ke kterým kladům zákazu kouření se žáci přiklání. Celkem vybrali 346 odpovědí. Největší klad pro ně bude čistější prostředí 95 (27 %), druhá nejčastější odpověď mě překvapila, protože se v ní uvádí, že je pro žáky důležité prostředí, v jakém budou pracovat jejich zaměstnanci a že tím budou chráněni před pasivním kouřením. Tuto odpověď zvolilo 70 respondentů (20 %). Další dvě zhruba stejně zastoupené skupiny žáků zvolili odpověď, že budou panovat stejné podmínky pro všechny provozovatele 51 (15 %) a zároveň, že jim to přinese i snížení nákladů na čističku vzduchu 48 (14 %). 36 (10 %) považuje zákaz kouření v podnicích i jako nástroj na kontrolu kouření personálu a pouze 27 (8 %) si myslí, že jim zákaz kouření přivede více hostů. Poslední dvě možnosti, že jim zákaz zvýší tržby a skupina ostatních důvodů byly zanedbatelné, protože je zvolilo 27 (4 %) a 7 (2 %) respondentů.

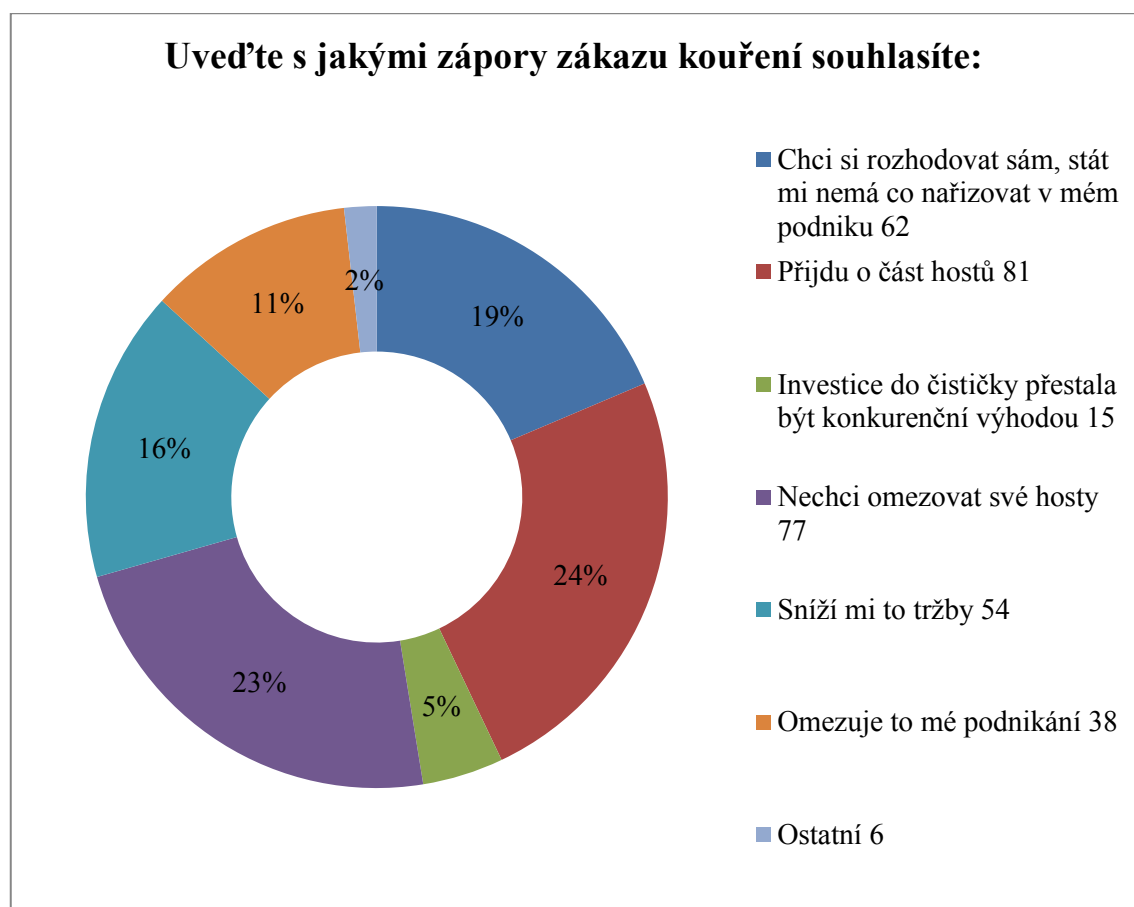

Graf číslo 22: klady zákazu kouření

Zdroj: vlastní

Otázka číslo 19: Uved'te, s jakými zápory zákazu kouření souhlasíte:

Z několika možných záporů zákazu kouření si respondenti nejčastěji vybrali odpovědi, že přijdou o část hostů 81 (24 %) a zároveň, že je nechtějí omezovat 77 (23 %). 62 (19 %) vadí, že se nemohou rozhodovat sami a 54 (16 %) předpokládá, že jim zákaz sníží tržby a zároveň 38 (11 %) to bere jako omezování svého podnikání. I zde jsou poslední dvě možnosti: investice do čističky 15 (5 %) a ostatní 7 (2 %) zanedbatelné. Celkem bylo 333 odpovědí.

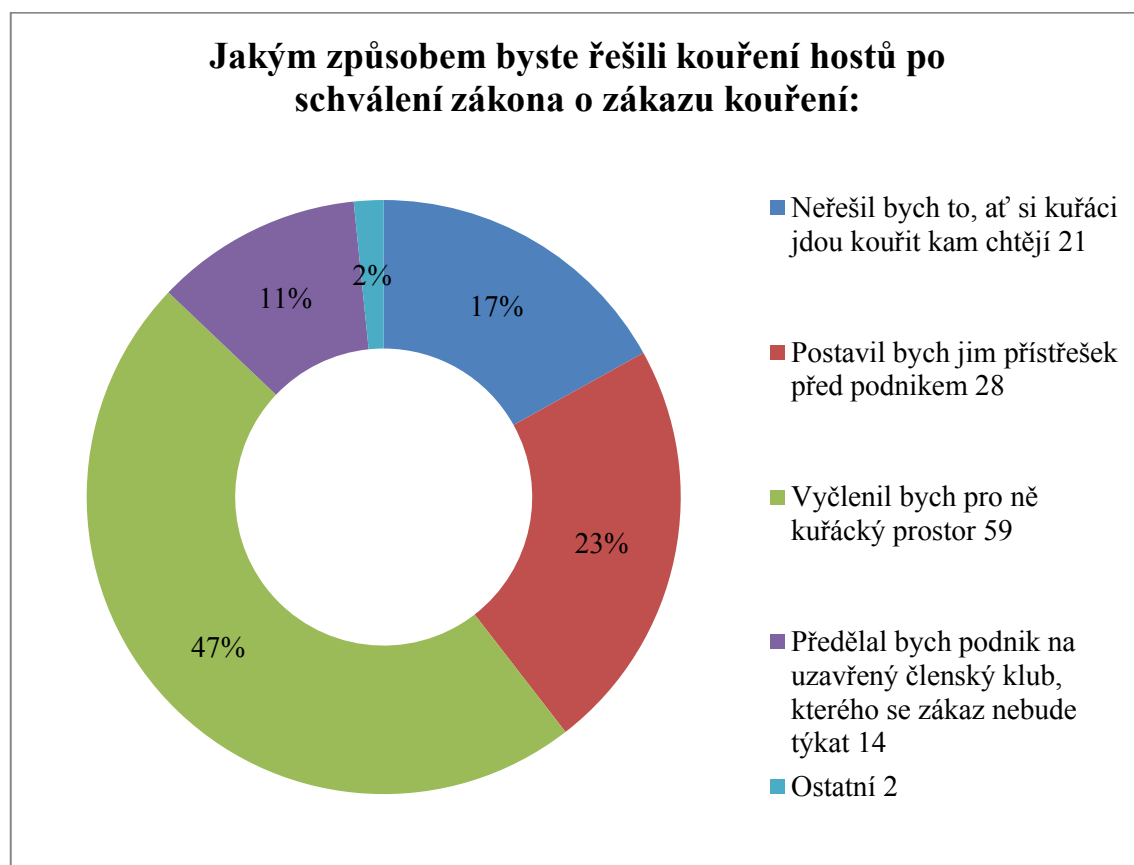

Graf číslo 23: zápory zákazu kouření

Zdroj: vlastní

Otázka číslo 20: Jakým způsobem byste řešili kouření hostů po schválení zákona o zákazu kouření:

V poslední otázce se většina 59 (47 %) vyjádřila, že by situaci řešila vyčleněním kuřáckého prostoru, se kterým ovšem návrh zákona nepočítá. Další možnosti byly zastoupeny 28 odpověďmi (23 %), že postaví přístřešek pro kuřáky před podnikem, 21 (17 %) by situaci neřešilo nijak a kde budou kuřáci kouřit je jim jedno. A 14 (11 %) by zvolilo možnost předělat podnik na uzavřený, neveřejný klub, ve kterém by bylo kouření povoleno. 2 (2 %) by řešilo situaci jiným způsobem, než zde byly uvedeny.

Graf číslo 24: řešení zákazu kouření

Zdroj: vlastní

5.4 Shrnutí a porovnání dat z průzkumu

Cílem práce je získat informace o tom, zda žáci Hotelové školy Teplice souhlasí s absolutním zákazem kouření v gastronomických provozech.

Předpoklad číslo 1: se zákazem souhlasí nadpoloviční většina ze 124 žáků.

Bylo zjištěno, že se zákazem souhlasí pouze 58 respondentů (47 %) a proti zákazu je 66 (53 %). Tento předpoklad se nepotvrdil.

Předpoklad číslo 2: 70 % žáků bude chtít nastoupit jako zaměstnanec do nekuřáckého podniku.

Předpoklad číslo 2 byl potvrzen, protože do nekuřáckého podniku by nastoupilo 81 (65 %) žáků.

Předpoklad číslo 3: nadpoloviční většina žáků v pozici provozovatele podniku bude proti zákazu kouření.

Předpoklad číslo 3 se nepotvrdil. Jasně proti zákazu kouření se postavilo jen 32 (26 %) žáků a zbytek ho buď uvítá, nebo pro ně je nepodstatný.

Předpoklad číslo 4: 50 % žáků kouří.

Tento předpoklad byl potvrzen, 59 (48 %) žáků odpovědělo, že kouří a 65 (52 %), že nekouří.

Další porovnání odpovědí kuřáků a nekuřáků na jednotlivé otázky ankety.

Z celkového počtu 59 kuřáků:

24 (41 %) nevyhovuje pasivní kouření v uzavřených prostorech.

18 (31 %) by chtělo nastoupit jako zaměstnanec do nekuřáckého podniku.

14 (24 %) by svůj podnik chtělo mít nekuřácký.

14 (24 %) souhlasí se zákazem kouření v gastronomii.

Z celkového počtu 65 nekuřáků shodně 15 (23 %) odpovědělo, že jim nevadí pobyt v zakouřeném prostředí, anebo že by svůj podnik mělo kuřácký.

5.5 Vyhodnocení a shrnutí výsledků dotazníku

Před tím než začnu vyhodnocovat jednotlivé části dotazníku, se musím pozastavit nad několika velmi důležitými a znepokojivými skutečnostmi, které z mého výzkumu vyplynuly. Jedná se počet kuřáků mezi mladými, **nezletilými** osobami, věkem kdy začali užívat tabákové výrobky, ale také v jakém množství, jak často a jak dlouho již je užívají. Uvedu několik čísel: z celkového počtu 124 respondentů 59 odpovědělo, že kouří (tím se potvrdil předpoklad číslo 4), přitom bylo pouze 28 plnoletých (23%), zbylých 96 (77%) bylo ve věku 15 – 17 let (20 15ti letých, 45 16ti letých a 31 17ti letých). Jak to, že si tak velké množství nezletilých běžně a pravidelně dokáže obstarat tabákové výrobky? Kdo jim je prodává? U alkoholu bývá alespoň občas nějaká namátková kontrola buď ze strany městské, nebo státní policie na místech kde se zdržuje větší množství mladých lidí a vyvozují z toho následky. Proč se nezabývají i problémem kouření? Jak to, že to společnost toleruje? Několikrát jsem byl svědkem, když jsem šel kolem základní školy, že několik desítek žáků kouřilo na chodníku nedaleko od vchodu do školy před začátkem vyučování. Proč se nikdo nepozastavuje nad tím, že mladí lidé ve velkém počtu běžně kouří?

Další znepokojivý údaj je uvedený věk, kdy začali užívat tabákové výrobky. Shodně po 18 respondentech (30 %) z 59 kuřáků, uvedlo, že začali kouřit ve 14ti a v 15ti letech, 10 (17 %) začalo kouřit v 16ti a 8 (14 %) dokonce ve 13ti letech. Průměrný věk, začínajících kuřáků z této skupiny byl 14,5 roku. Vysoké jsou také počty pravidelných a nepravidelných kuřáků a množství cigaret, které vykouří. Z celkových 59 kuřáků uvedlo 41 (69 %), že kouří pravidelně a 18 (31 %) nepravidelně. Z odpovědí na otázku počtu a frekvence vykouřených cigaret však vyplývá, že 11 respondentů považuje za nepravidelné kouření i dvě cigarety týdně, a pokud bychom je zařadili do skupiny pravidelných uživatelů, tak by se jejich počet ještě výrazněji zvýšil. To že i mladí lidé patří mezi náruživé kuřáky, dokazují i odpovědi na otázku, kolik cigaret denně vykouří. 49 % respondentů totiž uvádí, že denně vykouří 10 a více cigaret a 37 % jich uvedlo 5 a více. To že takto vysoká konzumace povede u většiny z nich k vytvoření závislosti je velmi pravděpodobné, ale zároveň si pokládám otázku, kdo jim tabákové výrobky financuje a jak jsem již uvedl, kdo jim je prodává?

Nicméně není hlavním cílem této práce zkoumat počty kuřáků mezi mladými lidmi, ale zjistit vztah žáků Hotelové školy Teplice, kteří v budoucnu budou pracovníky gastronomických podniků, jaký mají názor na úplný zákaz kouření v těchto provozech.

Dotazník byl rozdělen do tří skupin, jak budou respondenti vnímat zákon o zákazu kouření. První skupina otázek byla na tuto problematiku z pozice hosta, ve které se určitě všichni někdy nacházíme. Druhá skupina otázek byla z pohledu zaměstnance podniku s gastronomickým zaměřením a poslední skupina se týkala otázek z pohledu provozovatele těchto podniků, protože ve druhé a třetí skupině se část studentů určitě ve svém profesním životě bude někdy nacházet.

Z výsledků první skupiny otázek vyplývá několik závěrů. Obecně pobyt v zakouřeném prostředí není příjemný většině respondentů: 60 % jich uvedlo, že jim toto prostředí vadí a 40 %, že nemají problém s pobytem v těchto prostorech. Na otázku co jim nejvíce vadí, byly dvě odpovědi dominantní: zápach oděvu a vlasů vadí 38 % respondentů a zároveň se 29 % z nich necítí v tomto prostředí dobře. Pokud se ale specializujeme pouze na gastronomické podniky, tak tam již nejsou tak velké počty odpovědí, které by kritizovaly kouření. V další otázce totiž 43 % žáků odpovědělo, že jim je jedno, zda se kouří v podniku, který navštívili. A pokud k tomu přičteme 23 % respondentů, kterým kouření vůbec nevadí, tak je z toho dvoutřetinová většina, což znamená, že se velmi odchylují výsledky od celostátního průměru. Ten uvádí, dle výzkumu studentů Marketingové komunikace a PR z Fakulty sociálních věd Univerzity Karlovy a výzkumné agentury Ipsos, že je situace mezi obyvateli České republiky opačná, protože celých 78 % je proti kouření v těchto provozovnách. Na konkrétní otázku, zda jsou pro či proti zákonu o absolutním zákazu kouření, bylo 53 % proti a 47 % pro zákaz. Předpoklad číslo 1 se nepotvrdil. Co by z navazujících anketních odpovědí, ale nejvíce respondentům vyhovovalo, jsou jednoznačně oddělené prostory pro kuřáky a nekuřáky, pro tuto variantu se jich vyjádřilo 57 %, a také varianta, že by v určitých typech podniků zůstalo kouření povoleno. Zde rozdělili provozovny do dvou částí: pivnice, bary a kavárny byly ve skupině, kde by mělo být kouření i nadále povoleno a na skupinu podniků, kde se servírují pokrmy a tam by většina zúčastněných zákaz kouření přivítala. Když tedy tuto skupinu otázek shrnu, musím konstatovat, že oslovení respondenti jsou z pohledu hosta spíše proti zákonu o zákazu kouření.

Následující otázky byly kladeny z pohledu zaměstnance, kde více jak třetina 37 % odpověděla, že jim kouření na pracovišti vadí, ale 30 % to naopak vůbec nevadí, a pokud k těmto 30 % ještě přičteme, že 33 % respondentů je jedno, zda se na jejich pracovišti bude kouřit, vyplývá z toho závěr, že většina by zakouřené pracoviště tolerovala. Naprosto odlišné odpovědi ale uvedli, že pokud by měli možnost volby, tak

by se 65 % ucházelo o místo v nekuřáckém a 35 % v kuřáckém podniku. Tím se předpoklad číslo 2 potvrdil, většina by raději pracovala v nekuřáckém prostředí.

Poslední skupina otázek byla směřována na tuto problematiku z pohledu provozovatele gastronomického provozu. Zde byly výsledky opět téměř nerozhodně. Pokud by měli zvolit svůj podnik dobrovolně kuřácký či nekuřácký, tak 48 % respondentů by volilo kuřácké podniky a 52 % nekuřácké. Na přímou otázku, zda zákon proti kouření uvítají, odpovědělo kladně 39 %, záporně 26 % a zbylé skupině 35 % je jedno, jestli uvedený zákon bude, či nebude schválen. Takže pokud sečteme kladné odpovědi a ty, kterým je to jedno, dostaneme 74% většinu respondentů, kteří se spíše přiklání ke schválení zákona, což téměř přesně odpovídá výzkumu studentů Marketingové komunikace a PR z Fakulty sociálních věd Univerzity Karlovy a výzkumné agentury Ipsos, který jsem popsal výše. Když tedy shrnu výsledky poslední skupiny otázek, jasně z nich vyplývá, že i pokud budou žáci v pozici provozovatele gastronomického podniku, bude jich většina pro nekuřácké provozovny.

6.0 Závěr

Hlavním cílem mé práce, který je zakomponován i názvu, bylo získat přehled o názoru současných žáků oboru Hotelnictví a turismus na téma budoucího absolutního zákazu kouření ve všech gastronomických provozech. Tohoto cíle jsem dosáhl v praktické části.

Rozdělil jsem ji do několika kapitol, které úzce souvisí s hlavním cílem. Historickou a obecnou část jsem čerpal z několika publikací, ze kterých bych chtěl dvě vyzdvihnout. První je relativně nová kniha Příběh kouře: člověk a kouření od úsvitu dějin až po současnost od autorů Zhou a Gimana. Do jednoho z předmětů, které vyučuji na Hotelové škole Teplice, patří i historie kouření, tabáku a hlavně doutníků. Mám tudíž nějakou zkušenost a informace o této tematice. V této publikaci jsem se ale dozvěděl mnoho nových informací, které budu muset zakomponovat do mých učebních příprav, protože jsou opravdu zajímavé. Chtěl bych tedy tuto knihu doporučit všem, kteří se chtějí dozvědět informace související s problematikou kouření od prvních začátků až po současnost. Druhá kniha, která mě zaujala, byla od Aloise Čapka Tabák v Čechách: kouření a šňupání. Pěstování, zpracování a zdaňování tabáku, jakož i vývoj jeho monopolu, jeho spotřeby a výnosu. Ještě nikdy jsem totiž nepracoval s takto starou publikací. Její zažloutlé strany, ale i způsob jazyka jakým je psána, na mě opravdu

zapůsobila. Musím tedy konstatovat, že zpracování této části mojí práce pro mě bylo přínosem i pro moji pedagogickou činnost, díky získání nových informací.

Další teoretická část ve mně od začátku vzbuzovala obavy, ale ty se nevyplnily. Cílem bylo zpracování legislativních opatření, souvisejících s tabákovými výrobky, kouřením a jeho regulací na území České republiky. Několik prázdninových dní jsem strávil pročitáním opravdu všech zákonných opatření na území našeho státu od jeho založení v roce 1918. I zde musím jako v předchozím odstavci zmínit jednu skutečnost: první období od roku 1918 do 1948, byly kopie starých zákoníků, mezi nimiž byly i části pocházející z Rakouska Uherska. Jejich náplň a jazyk ve mně probouzely představy o tomto období naší historie a bylo zde vidět jak hodně se zákony i přístup společnosti změnily na posledních sto let.

Pak následovalo období od padesátých let do současnosti a to bylo období, které jsem absolvoval dvakrát, protože první zákon o věkovém omezení prodeje jsem našel až v roce 1989 a proto jsem se vrátil do roku 1948 a prošel jsem si všechny zákony znovu, zda jsem něco nepřehlédl. Pátral jsem i ve vlastní paměti (jsem ročník 1969) a ptal jsem se rodičů a starších kolegů z gastronomické praxe zda si nepamatují, kdy byl prodej tabákových výrobků omezen věkem. Jak podklady v zákonech, tak i ústní odpovědi vycházely stejně – opravdu k tomu došlo až zákonem číslo 37 z roku 1989, což se mi z dnešního pohledu zdá opravdu pozdě. Samostatnou kapitolou pak byly více jak osmnáctileté diskuse o nějakém omezení či zákazu kouření v gastronomických podnicích, které vedli naši politici. Asi bych na tomto příkladu předvedl, v jaká je politická situace a schopnost politiků v novodobé historii České republiky. Nakonec ale byl zákon o zákazu kouření přijat, a pokud se nic nezmění (16. 3. 2017 podalo dvacet senátorů stížnost proti zákonu u ústavního soudu), začne platit 31. 5. 2017.

Praktická část a její zhodnocení moji práci uzavírá. Výsledky z ní vyplývající, jsou pro mě velmi znepokojivé. Počet nezletilých, kteří naprosto běžně a u některých předpokládám i za účasti rodičů, kouří je alarmující. Pokud bych ale měl shrnout celkové výsledky z dotazníku, tak z nich vyplývá, že většina mladých lidí i když jsou kuřáci, si raději zvolí pobyt v nezakouřeném prostředí. To jak se bude situace v gastronomii vyvíjet, zda budou všechny podniky nekuřácké, se dozvíme až během následujících měsíců. Zpracování této práce byla pro mě zajímavá zkušenost a určitě nejen na toto téma povedu rozhovory v rámci vyučování odborných předmětů.

7.0 Zdroje, použitá literatura:

AGENTURA IPSOS. *Čechům vadí kouření v restauracích stále víc* [online]. 20.05.2015 [cit. 2016-07-15]. Dostupné z: <http://www.ipsos.cz/cechum-vadi-koureni-v-restauracich-stale-vic/>

BATI, Anwer. 2004. *Doutníky: průvodce pro znalce*. 2. vyd. V Praze: Fortuna Print. ISBN 80-7321-107-6.

ČAPEK, Alois. 1947 *Tabák v Čechách: kouření a šňupání. Pěstování, zpracování a zdaňování tabáku, jakož i vývoj jeho monopolu, jeho spotřeby a výnosu*. Praha: Technické knihkupectví a nakladatelství, společnost s r.o. Historická knihovna technická, II/1.

ČESKÁ TELEVIZE ČT24. Domáci. *Protikuřácký zákon se vrací, s ním by měly přijít nekuřácké restaurace* [online] 5.3.2014. [cit. 2016-07-19]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/1045217-protikuracky-zakon-se-vraci-s-nim-mely-prijit-nekuracke-restaurace>

HOSPODÁŘSKÉ NOVINY. Domáci. *Poslanci poslali protikuřácký zákon do druhého čtení. Němeček si do sněmovny přinesl urnu* [online]. 16.12.2015. Hospodářské noviny IHNEC.cz ISSN 1213-7693 [vid. 2016-07-20]. Dostupné z: <http://domaci.ihned.cz/c1-64983350-kvuli-koureni-rocne-umre-jeden-benesov-rekl-ministr-nemecek-na-jednani-snemovny-si-prinesl-urnu>

Nařízení číslo 328/1921 Sb. o uvolnění prodeje tabáku. Částka 75 [vid. 2016-07-04]. Dostupný také z: <http://ftp.aspi.cz/opispdf/1921/075-1921.pdf>

NOVÁK, Miroslav. 1980. *O kouření*. Praha: Avicenum.

PARLAMENTNÍ LISTY. Aréna. Monitor: *Šťastný chce prosadit úplný zákaz kouření v restauracích*. [online]. 5.8.2012 [vid. 2016-07-19]. Dostupné z: <http://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Stastny-chce-prosadit-uplny-zakaz-koureni-v-restauracich-241861>

PHILIP MORRIS INTERNATIONAL. Naše výrobky. *O tabáku* [online] © 2002-2016 Philip Morris International Management SA [cit. 2016-07-10]. Dostupné z: http://www.pmi.com/cs_cz/our_products/pages/about_tobacco.aspx

Protikuřácký zákon prošel. Z restaurací zmizí popelníky koncem května — ČT24 — Česká televize. Česká televize [online]. Copyright © [cit. 03.04.2017]. Dostupné z:

<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/2018030-protikuracky-zakon-prosel-z-restauraci-zmizi-popelniky-koncem-kvetna>

REDAKCE. Česká cena za PR: Studenti z MKPR získali speciální ocenění za projekt proti kouření v restauracích. *Markething.cz* [online] 2012. ISSN 1805-4991 [cit. 2016-07-14]. Dostupné z: <http://www.markething.cz/ceska-cena-za-pr-studenti-z-mkpr-ziskali-specialni-oceneni-za-projekt-proti-koureni-v-restauracich>

REDAKCE. Výzkum studentů FSV UK: Jasná odpověď na otázku kouření v restauracích. *Markething* [online]. 29. ledna 2013 [cit. 2016-07-19]. ISSN 1805-4991. Dostupné z: <http://www.markething.cz/vyzkum-studentu-fsv-uk-jasna-odpoved-na-otazku-koureni-v-restauracich>.

Samolepka KOUŘENÍ POVOLENO, KOUŘENÍ ZAKÁZÁNO podle protikuřáckého zákona - MUDr. Zbyněk Mlčoch. [online]. Copyright © [cit. 16.03.2017]. Dostupné z: <http://www.zbynekmlcoch.cz/informace/texty/ruzne/samolepka-koureni-povoleno-koureni-zakazano-podle-protikurackeho-zakona>

Senátoři schválili protikuřácký zákon beze změn, diskutovali o něm pět hodin - Aktuálně.cz. Zprávy - Aktuálně.cz [online]. Copyright © Economia, a.s. [cit. 04.04.2017]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/senatori-po-nekolikahodinove-debate-schvalili-protikuracky-z/r~8ebbc240de4611e69d46002590604f2e/>

Tisková zpráva. In: *Ipsos* [online]. Praha, 2015 [cit. 2016-07-15]. Dostupné z: Ipsos | Game Changers [online]. Copyright © [cit. 15.07.2016]. Dostupné z: http://www.ipsos.cz/public/media/tiskove_zpravy/2015_Cesi%20si%20preji%20zakaz%20koureni_2015%20-%20vyzkum%20FSV%20UK%20a%20Ipsos.pdf

Vláda podpořila úplný zákaz kouření v restauracích — ČT24 — Česká televize. Česká televize [online]. Copyright © [cit. 16.03.2017]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/1533316-vlada-podporila-uplny-zakaz-koureni-v-restauracich>

Vládní nařízení číslo 342/1941 Sb. o úpravě prodeje tabákových výrobků. Částka 115 [vid. 2016-07-05]. Dostupný také z: <http://ftp.aspi.cz/opispdf/1941/115-1941.pdf>

Vyhláška č. 107/2005 Sb. o školním stravování. Částka 34 [vid. 2016-07-07]. Dostupný také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-107>

Vyhláška číslo 203/1941 Sb., kterou se upravuje pěstování tabáku na území Protektorátu Čechy a Morava. Částka 67 [vid. 2016-07-05]. Dostupný také z:

Vyhláška č. 344/2003 Sb., kterou se stanoví požadavky na tabákové výrobky. Částka 113 [cit. 2016-07-07]. Dostupný také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2003-344>

Zákon číslo 37/1989 Sb. o ochraně před alkoholismem a jinými toxikomaniemi. Částka 10 [cit. 2016-07-06]. Dostupný také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1989-37>

Zákon číslo 40/1995 Sb. o regulaci reklamy a o změně a doplnění zákona č. 468/1991 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání, ve znění pozdějších předpisů. Částka 8 [cit. 2016-07-06]. Dostupný také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1995-40>

Zákon číslo 74/1920 Sb., jímž se mění licenční poplatek z dovezeného tabáku a tabákových tovarů. Částka 15 [vid. 2016-07-04]. Dostupný také z: <http://ftp.aspi.cz/opispdf/1920/015-1920.pdf>

Zákon číslo 110/1997 Sb. o potravinách a tabákových výrobcích a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů. Částka 38 [cit. 2016-07-06]. Dostupný také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1997-110>

Zákon číslo 132/2010 Sb. o audiovizuálních mediálních službách na vyžádání a o změně některých zákonů (zákon o audiovizuálních mediálních službách na vyžádání). Částka 47 [vid. 2016-07-10]. Dostupný také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2010-132>

Zákon číslo 200/1990 Sb. o přestupcích. Částka 35 [vid. 2016-07-06]. Dostupný také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1990-200>

Zákon č. 231/2001 Sb. o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů. Částka 87 [vid. 2016-07-06]. Dostupný také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-231>

Zákon číslo 241/1948 Sb. o prvním pětiletém hospodářském plánu rozvoje Československé republiky (zákon o pětiletém plánu). Částka 90 [vid. 2016-07-05]. Dostupný také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1948-241>

Zákon číslo 262/2006 Sb., zákoník práce. Částka 84 [vid. 2016-07-07]. Dostupný také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-262>

Zákon číslo 294/1919 Sb., jímž se mění licenční poplatky z dovezeného tabáku a tabákových tovarů. Částka 61 [vid. 2016-07-04]. Dostupný také z: <http://ftp.aspi.cz/opispdf/1919/061-1919.pdf>

Zákon č. 305/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Částka 91 [vid. 2016-07-10]. Dostupný také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-305>

Zákon č. 353/2003 Sb. o spotřebních daních. Částka 118 [vid. 2016-07-07]. Dostupný také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2003-353>

Zákon č. 379/2005 Sb. o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů. Částka 133 [cit. 2016-07-07]. Dostupný také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-379>

ZHOU, Xun a Sander L. GILMAN. 2006. *Příběh kouře: člověk a kouření od úsvitu dějin až po současnost*. Praha: Dybbuk, ISBN 80-86862-23-2.

8.0 Přílohy

Příloha číslo 1:

Dotazník pro studenty Hotelové školy Teplice o problematice zákazu kouření v gastronomických provozech.

Průzkum má zjistit, jaké názory a postoje mají studenti Hotelové školy Teplice k tématu zákazu kouření v gastronomických provozech a to z pohledu hosta, zaměstnance a budoucího provozovatele těchto podniků.

Zadejte své údaje:

Pohlaví

Věk

1. Jsem žákem/yní oboru „Hotelnictví a turismus“ Hotelové školy Teplice a navštěvuji

- ☐ 1. ročník
- ☐ 2. ročník
- ☐ 3. ročník
- ☐ 4. ročník

2. Kouříte tabákové výrobky?

- ☐ Ano
- ☐ Ne

3. V jakém věku jste začal/a kouřit?

4. Kouříte pravidelně?

- ☐ Ano
- ☐ Ne

5. Kolik cigaret denně vykouříte?

- ☐ 1
- ☐ 3
- ☐ 5

- ☐ 10
- ☐ 20
- ☐ Více jak 20

6. Jak často kouříte?

- ☐ 1x týdně
- ☐ Více jak 2x týdně
- ☐ 1x měsíčně
- ☐ 2x měsíčně
- ☐ Více jak 3x měsíčně
- ☐ Pouze při oslavách či jiných jednorázových příležitostech

7. Vyberte jednu z možností nebo doplňte:

- ☐ Nikdy jsem nekouřil/a
- ☐ Zkusil/a jsem to a nechutná mi to
- ☐ Přestal/a jsem kouřit
- ☐ Ostatní

8. Vadí Vám pasivní kouření v uzavřených prostorech?

- ☐ Ano
- ☐ Ne

9. Váš názor z pozice hosta (návštěvníka) gastronomického provozu.

Absolutní zákaz kouření ve všech provozech:

- ☐ Jsem pro
- ☐ Jsem proti

10. Povolil/a bych kouření pouze v některých provozech typu: (více možných odpovědí)

- ☐ Restaurace
- ☐ Pivnice
- ☐ Kavárna
- ☐ Bar
- ☐ Diskotéka
- ☐ Fast food
- ☐ Vinárna
- ☐ Pizzerie
- ☐ Ostatní

11. Pokud jste hostem v jakémkoli typu podniku, vadí Vám, že se tam kouří?

- ☐ Ano
- ☐ Ne
- ☐ Je mi to jedno

12. Kouření na venkovní terase - zahrádce:

- ☐ Zakázat
- ☐ Povolit

13. Když máte možnost volby, vyberete raději:

- ☐ Kuřácký podnik
- ☐ Nekuřácký podnik
- ☐ Oddělený prostor pro kuřáky a nekuřáky

14. Co Vám vadí při návštěvě kuřáckého podniku? (více možných odpovědí)

- ☐ Zakouřené prostředí
- ☐ Zapáchající oděv a vlasy po opuštění podniku
- ☐ Nevychutnám si pokrm, když cítím kouř
- ☐ Nic mi nevadí

15. Mají být elektronické cigarety také zahrnuty do zákazu kouření?

- ☐ Ano
- ☐ Ne

16. Popište Váš postoj z pohledu zaměstnance: Pokud budete někdy v budoucnosti pracovat v úplném pracovním poměru v nějakém gastronomickém provozu jako zaměstnanec, co Vám bude vyhovovat?

- ☐ Absolutní zákaz kouření
- ☐ Když kouření zůstane povoleno
- ☐ Je mi to jedno

17. Když budete mít možnost volby, nastoupíte jako zaměstnanec raději do:

- ☐ Kuřáckého podniku
- ☐ Nekuřáckého podniku

18. Popište Váš postoj z pohledu budoucího provozovatele podniku.

Pokud si pořídíte svůj vlastní podnik a budete ho sami vést, bude:

☐ Nekuřácký

☐ Kuřácký

19. Pokud bude schválen absolutní zákaz o kouření v gastronomických provozech a Vy budete provozovatelem jednoho z nich:

☐ Uvítám to

☐ Nebudu s tím souhlasit

☐ Není to pro mě podstatné

20. Uved'te, s jakými klady zákazu kouření souhlasíte: (více možných odpovědí)

☐ Všichni provozovatelé budou mít stejné podmínky

☐ Přivede mi to více hostů

☐ Budu mít čistější prostředí

☐ Ušetřím na energii za čističku vzduch

☐ Jako zaměstnavatel budu mít jednodušší pozici při dohlížení na zákaz kouření personálu

☐ Zvýší mi to tržby

☐ Můj personál bude ochráněn před pasivním kouřením

☐ Ostatní

21. Uved'te, s jakými zápory zákazu kouření souhlasíte: (více možných odpovědí)

☐ Chci si rozhodovat sám, stát mi nemá co nařizovat v mém podniku

☐ Přijdu o část hostů

☐ Investice do čističky přestala být konkurenční výhodou

☐ Nechci omezovat své hosty

☐ Sníží mi to tržby

☐ Omezuje to mé podnikání

☐ Ostatní

22. Jakým způsobem byste řešili kouření hostů po schválení zákona o zákazu kouření:

☐ Neřešil bych to, ať si kuřáci jdou kouřit kam chtějí

☐ Postavil bych jim přístřešek před podnikem

☐ Vyčlenil bych pro ně kuřácký prostor

- ☐ Předělal bych podnik na uzavřený členský klub, kterého se zákaz nebude týkat
- ☐ Ostatní

Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta

M. Rettigové 4, 116 39 Praha 1

Evidenční list žadatelů o nahlédnutí do listinné podoby práce

Jsem si vědom/a, že závěrečná práce je autorským dílem a že informace získané nahlédnutím do zveřejněné závěrečné práce nemohou být použity k výdělečným účelům, ani nemohou být vydávány za studijní, vědeckou nebo jinou tvůrčí činnost jiné osoby než autora.

Byl/a jsem seznámen/a se skutečností, že si mohu pořizovat výpisy, opisy nebo rozmnoženiny závěrečné práce, jsem však povinen/povinna s nimi nakládat jako s autorským dílem a zachovávat pravidla uvedená v předchozím odstavci tohoto prohlášení.

Poř. č.	Datum	Jméno a příjmení	Adresa trvalého bydliště	Podpis
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				
6.				
7.				
8.				
9.				
10.				

**Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta
M. Rettigové 4, 116 39 Praha 1**

Prohlášení žadatele o nahlédnutí do listinné podoby práce před její obhajobou

Závěrečná práce:

Druh závěrečné práce: Bakalářská práce

Název závěrečné práce: Kouření a vztah žáků Hotelové školy Teplice k zákonu o zákazu
kouření v gastronomických provozech

Autor práce: Václav Kulháněk

Jsem si vědom, že závěrečná práce je autorským dílem a že informace získané nahlédnutím do zveřejněné závěrečné práce nemohou být použity k výdělečným účelům, ani nemohou být vydávány za studijní, vědeckou nebo jinou tvůrčí činnost jiné osoby než autora.

Byl jsem seznámen se skutečností, že si mohu pořizovat výpisy, opisy nebo rozmnoženiny závěrečné práce, jsem však povinen s nimi nakládat jako s autorským dílem a zachovávat pravidla uvedená v předchozím odstavci tohoto prohlášení.

Jsem si vědom, že pořizovat výpisy, opisy nebo rozmnoženiny dané práce lze pouze na své náklady.

V Praze dne

Jméno a příjmení žadatele	Václav Kulháněk
Adresa trvalého bydliště	Kosmonautů 1543/8, Teplice

.....

podpis